falun.se/

Delårsrapport

2019-08-31 Falu kommun

FALUN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING

Nämndernas uppdrag....3
Kommunens Styrmodell....6

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Omvärlden och framtiden....8
Väsentliga händelser....9
Driftredovisning....20
Investeringar....26
Personal....29
Finansiell analys för kommunen och uppföljning av finansiella mål....32

EKONOMISK REDOVISNING

Resultaträkning....39
Balansräkning....40
Kassaflödesanalys....42
Tilläggsupplysningar....43

KOMMUNKONCERNEN

Kommunkoncernens utfall
- Resultaträkningar kommunkoncernen....57
- Balansräkningar kommunkoncernen....58
- Organisationen....59

Bolagens verksamhetsberättelser
- Falu Stadshus AB....60
- Falu Energi & Vatten AB - Koncern....61
- Kopparstaden AB - Koncern....63
- Lugnet i Falun AB....65
- Räddningstjänsten Dala Mitt....66
- Förvaltningsbolaget Högskolefastigheten Lugnet KB....68

NÄMNDERNAS UPPDRAG

Kommunfullmäktige

Falu kommuns högsta beslutande organ är kommunfullmäktige. Enligt Kommunallagen beslutar kommunfullmäktige i ärenden av principiell beskaffenhet eller i ärenden som är av större vikt för kommunen, främst om

- mål och riktlinjer för verksamheten.
- budget, skatt och andra viktiga ekonomiska frågor.
- val av ledamöter och ersättare i nämnder, styrelser och beredningar.
- val av revisorer och revisorsersättare.
- grunderna för ekonomiska förmåner till förtroendevalda.
- årsredovisning och ansvarsfrihet.
- folkomröstning i kommunen.

Kommunrevisionen

Revisorernas uppgift är att vara ett demokratiskt kontrollinstrument. Syftet är att pröva om:

- kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet utövas på ett ändamålsenligt och utifrån ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.
- verksamheten bedrivs enligt fastlagda politiska mål och intentioner.
- räkenskaperna är rättvisande och den interna kontrollen är tillräcklig.

Enligt god revisionssed ska revisorerna även ha en rådgivande och stödjande roll i förhållande till styrelse och nämnder, utan att därför inkräkta på sin oberoende ställning. Revisionen har även ambitionen att med sin granskning bidra till god ekonomisk hushållning inom kommunen.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen leder och samordnar kommunens verksamhet och har i det arbetet uppsikt över övriga nämnders verksamhet. Kommunstyrelsen har även uppsikt över den kommunala verksamheten, som bedrivs i bolagsform, och i de kommunalförbund som kommunen är medlem i.

Styrelsen följer de frågor som inverkar på kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen gör även de framställningar som behövs hos fullmäktige, övriga nämnder och myndigheter. Det ligger även på styrelsen att bereda eller yttra sig i ärenden som ska handläggas av fullmäktige, ha hand om den ekonomiska förvaltningen, verkställa fullmäktiges beslut och i övrigt fullgöra de uppdrag som fullmäktige lämnar till styrelsen.

Kommunstyrelsen ansvarar för de strategiska frågorna gällande översiktlig fysisk planering, strategiska planer avseende trafik, VA, kollektivtrafik, näringsliv, köp och försäljning av fastigheter och exploatering. Vidare ansvarar kommunstyrelsen även för strategisk utveckling och optimering av det befintliga fastighetsbeståndet.

Kommunstyrelsen ansvarar även för sysselsättningsfrämjande åtgärder, för vuxenutbildning, samt även för integrationsfrågor och flyktingmottagandet.

Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområden består av förskola, grundskola och gymnasieskola. Barn- och utbildningsnämnden har i uppdrag att tillgodose att alla barn och elever bereds plats i skolväsendet. Detta kan ske i kommunens egen regi eller i regi av andra huvudmän. Barn- och utbildningsnämnden har också som sitt huvudsakliga ansvar att vara huvudman för de delar av skolväsendet som drivs i kommunens regi.

Skolväsendet styrs på nationell nivå av skollag, förordningar och läroplaner samt kommunallag, vilka beslutas av riksdag och regering. Uppdragsgivare för skolväsendet är därmed strängt taget staten, men ansvaret för genomförandet ligger på kommunen.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar och driver biblioteks-, allmänkultur-, idrotts- och fritids-gårdsverksamhet samt stödjer föreningar och studieförbund.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden är en av i huvudsak tre politiska nämnder/styrelser som ansvarar för frågor rörande den fysiska utvecklingen av Falu kommun och skapar förutsättningar för andra aktörer att utvecklas.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden genomför de strategiska planerna, t.ex. genom detaljplanering, och ansvarar direkt för vissa samhällsfunktioner som drift och förvaltning av gator, vägar, parker och offentliga rum, naturvård, vissa friluftsanläggningar, samt uppdrag inom trafik och miljö. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden är också trafiknämnd.

Myndighetsnämnden för bygg och miljöfrågor

Myndighetsnämndens huvuduppdrag är att fullgöra kommunens uppgifter avseende tillstånd och tillsyn inom byggväsendet, miljö- och hälsoskydd samt inom livsmedelsområdet i alla de avseenden som avser myndighetsutövning. Nämndens uppdrag är även att svara för de arbets-uppgifter och beslut i avfalls- och renhållningsfrågor vilka närmare anges i gällande kommunala renhållningsförordningen. Nämnden svarar även på samråd och lämna yttranden i fastighetsbildningsärenden.

Omvårdnadsnämnden

Omvårdnadsnämndens ansvarsområden och uppdrag är:

- myndighetsutövning med stöd av Socialtjänstlagen (SOL), rättspraxis och politiska beslut
- hälso- och sjukvårdsinsatser enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL)
- främjande insatser och stödfunktioner till äldre och funktionshindrade i eget boende, korttidsvård samt vård- och omsorgsboende
- dagverksamhet, avlastning och växelvård för hemmaboende
- avlösning och stöd till anhöriga som vårdar närstående hemma.

Socialnämnden

Socialnämnden har i uppdrag att bedriva socialtjänst vilket definieras i den s.k. portalparagrafen i Socialtjänstlagen (SoL) och lyder:

Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas

- ekonomiska och sociala trygghet
- jämlikhet i levnadsvillkor
- aktiva deltagande i samhällslivet

I Socialtjänstens uppdrag ingår även, Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.

Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och gruppers egna resurser. Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.

Valnämnden

Valnämndens uppdrag är att ansvara för att val till riksdag, kommunfullmäktige, landstingsfullmäktige, Europaparlamentet samt övriga val och folkomröstningar genomförs enligt reglerna i vallagen.

Nämndens uppdrag är även att stödja och vägleda kommunens politiska organisation och förvaltningar i frågor som rör medborgardialoger m.m. samt att ansvara för samordning och utvecklandet av den kommunala infrastrukturen för det aktiva medborgarskapet och den deltagande demokratin.

Överförmyndaren

Överförmyndaren är en obligatorisk kommunal tillsynsmyndighet som rekryterar, utbildar och utövar tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Överförmyndarens uppgifter framgår av lagstiftning i föräldrabalken, FB, och förmynderskapsförordningen.

Överförmyndaren står under tillsyn av länsstyrelsen.

Gemensamma nämnden för alkohol, tobak och receptfria läkemedel

Den gemensamma nämnden ansvarar för de samverkande kommunernas, Falun, Borlänge, Ludvika, Hedemora, Säter, Gagnef och Smedjebacken, skyldigheter enligt alkohollag och tobakslag samt den kommunala kontrollen av läkemedelsförsäljningen i detaljhandeln. Nämndens uppdrag består av myndighetsutövning. Falu kommun är värdkommun och verksamheten har sitt arbetsställe och säte i värdkommunen och ingår i kommunens organisation.

Gemensam hjälpmedelsnämnd Dalarna

Nämnden är samtliga kommuner i Dalarna och landstingets resurs gällande stöd/rådgivning/konsultation, extern information och utbildning inom hjälpmedelsområdet. Nämnden tillhandahåller tjänster samt säkra och funktionella hjälpmedel som bidrar till att öka tillgängligheten och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning. Nämnden bidrar till hälsa, god vård, habilitering, rehabilitering och hållbarhet. Värd för nämnden är Landstinget Dalarna. Nämnden har en förvaltning som heter Hjälpmedel Dalarna.

Gemensam lönenämnd Falun Säter

Den gemensamma lönenämnden startade den 1 april 2016 och ska svara för uppföljning och verkställighet avseende funktionsområdet lön, pension och personalanknutna försäkringsfrågor. Ambitionsnivån skall vara samma lönesystem och samma lönerutiner i båda kommuner. För ingående kommuner gäller samma delar med lika ambitionsnivå i ett löne- och personaladministrativt system.

Gemensam nämnd upphandlingssamverkan

Den gemensamma nämnden för upphandlingssamverkan består av Falun, Borlänge, Ludvika, Gagnef, Hedemora och Säters kommuner.

Nämndens uppgift är att på grundval av samarbetsavtal, reglemente och fastställd gemensam upphandlingspolicy och med stöd av UpphandlingsCenter, UhC, svara för alla upphandlingar med undantag av direktupphandlingar och byggentreprenad samt LOU:s, Lag om offentlig upphandling, tjänstekategori 24 Undervisning och yrkesutbildning, tjänstekategori 25 Hälsovård och social-tjänster, samt tjänstekategori 26 Fritids- och idrottsverksamhet samt kulturverksamhet, där medverkan från föreningslivet är aktuell. Ludvika kommun är värdkommun och verksamheten har sitt arbetsställe och säte i värdkommunen och ingår i dess organisation.

Språktolknämnden i Dalarna

Språktolknämnden i Dalarna är en gemensam nämnd för Landstinget Dalarna och kommunerna Borlänge, Falun, Gagnef, Hedemora, Leksand, Smedjebacken, Säter, Orsa och Mora. Nämnden ansvarar för språktolkförmedlingsverksamhet. Verksamheten regleras genom nämndens reglemente samt ett samverkansavtal. Borlänge kommun är värdkommun och verksamheten har sitt arbetsställe och säte i värdkommunen och ingår i dess organisation.

KOMMUNENS STYRMODELL

En styrmodell beskriver hur verksamheten leds och styrs. Det vill säga hur det går till att besluta om vad som ska utföras. Syftet med styrmodellen är att:

- säkerställa att den politiska viljeinriktningen får genomslag i verksamheterna
- skattepengarna hanteras på bästa tänkbara sätt
- visionen och målen uppnås
- god ekonomisk hushållning säkras.

Styrmodellen ska bidra till att skapa en helhetsbild och en röd tråd från visionen till det dagliga arbetet i verksamheterna. Genom en tydlig och välkänd styrmodell för hur man styr blir det enklare för chefer och medarbetare att fokusera på vad politiken styr emot.

Utgångspunkter för styrningen

I styrmodellen beskrivs ett antal utgångspunkter som ska genomsyra alla delar i styrningen, från planering till genomförande och uppföljning, i hela organisationen.

En av utgångspunkterna är styrningens tre dimensioner, som beskriver ett tankesätt som innebär att styrningen, för att lyckas, inte bara kan fokusera på exempelvis fördelning av resurser. All verksamhet ska bidra till en hållbar utveckling där varje generation ska ha samma chans att skapa sig ett bra liv.

En annan viktig utgångspunkt för styrningen är våra gemensamma värderingar:

- Nyttan för Faluborna
- Enkla att samarbeta med, genomsyrar alla verksamheterna.

Styrningen ska också utgå från ett helhetsperspektiv som omfattar såväl nämnder som bolag. Andra utgångspunkter för styrningen är enkelhet och tydlig rollfördelning.

Att använda uppföljning som grund för planering är en viktig utgångspunkt för att säkerställa att vi nyttjar erfarenheter av det som har hänt när vi planerar för framtiden. Genom ett samordnat arbete med uppföljning, analys och jämförelser, kan vi skapa en bättre helhetsbild av våra verksamheter och våra resultat.

Planeringsprocessen

Visionen Ett större Falun, de tre hållbarhetsprogrammen och översiktsplanen anger de långsiktiga ambitioner som fullmäktige har angivit för faluborna och för det geografiska området Falu kommun.

Planeringen för mandatperioden presenteras i den strategiska handlingsplanen som innehåller resultatmål och prioriteringarna för perioden. Resultatmålen utgår från invånarna och uttrycker de resultat och den nytta för faluborna som kommunens verksamheter ska åstadkomma. För att mäta måluppfyllelsen ska det till varje resultatmål kopplas ett eller flera mätbara indikatorer. För varje mandatperiod har nämnderna möjlighet att fastställa verksamhetsmål som de vill uppnå för sina verksamheter samt ange hur dessa mål bidrar till uppfyllelse av resultatmålen.

Visionen och den strategiska handlingsplanen ligger till grund för planeringen för alla år under mandatperioden.

Därutöver behövs det planering även på kortare sikt, år för år. I juni fattar fullmäktige beslut om årsplan med budget för nästkommande tre åren. Årsplan med budget innehåller nämndernas ramar och fastställda mål och prioriteringar.

Utifrån årsplan med budget upprättar nämnderna sina verksamhetsplaner med detaljerad budget för kommande år. I verksamhetsplanen presenteras nämndens uppdrag, nämndens bidrag till den strategiska handlingsplanen och resursfördelningen inom nämndens verksamhetsområde.

Uppföljning

För att veta om det som planerats, har blivit genomfört, behöver vi följa upp verksamheten både på lång och på kort sikt. Uppföljningen av våra mål och verksamheter är även en viktig del i den kommande planeringen. Uppföljningen med olika tidsperspektiv har olika syften. Även när vi följer upp, är det viktigt att vi utgår från styrningens dimensioner.

Under det löpande verksamhetsåret görs uppföljning i form av periodrapporter och delårsrapport. I periodrapporten redovisas läge både för verksamheten och för ekonomin med förslag till åtgärder. Uppföljningen av ett enskilt år görs i kommunens årsredovisning. I årsredovisningen beskrivs utfallet av verksamheten både kvantitativt och kvalitativt. Årsredovisningen ska också ge förtroendevalda en uppföljning och analys av måluppfyllelsen i de olika verksamheterna.

Årets planeringsprocess och uppföljning

Omvalet som genomfördes i Falu kommun, samt utvecklingsarbete kopplat till kommunens målarbete har lett till en förskjuten planeringsprocess. Som ett resultat av detta har en strategisk handlingsplan med tillhörande resultatmål och indikatorer inte beslutats.

Det påverkar även uppföljningen då kommunen i nuläget inte har några resultatmål att basera sin uppföljning på. Årets delårsrapport baseras på nämndernas uppdrag, verksamhetsplaner och periodrapporter.

OMVÄRLDEN OCH FRAMTIDEN

Den ovanligt långa perioden av tillväxt som pågått sedan finanskrisen 2008, håller på att mattas av. Mycket tyder nu på en försvagad svensk konjunktur och en inbromsning av Sveriges BNP-tillväxt. Riskerna för en sämre utveckling av den globala ekonomin kan också anses ha ökat på sistone, vilket medför en betydande prognososäkerhet, i synnerhet för 2020.

Utvecklingen på arbetsmarknaden har varit stark under ett antal år och sysselsättningen är fortfarande hög. Ökningen förväntas dock upphöra i år och högkonjunkturen går mot sitt slut nästa år med en svagare arbetsmarknad och en minskning av arbetade timmar som följd. Det påverkar i sin tur den reala skatteunderlagstillväxten som nästa år ser ut att kunna bli den lägsta på tio år.

Kommunerna befinner sig i början av en period med mycket stora krav på omställning. Det ökade trycket från demografin har varit uppenbart och känt under ett antal år. Hittills har utmaningarna hanterats genom intäktsökningar från främst skatter och markförsäljning som gynnats av högkonjunkturen. När den ekonomiskt starka perioden nu går mot sitt slut kommer omfattande åtgärder att bli nödvändiga.

Falu kommuns delårsbokslut visar ett positivt resultat. Årsprognosen visar däremot på ett mycket ansträngt ekonomiskt läge. Barn- och utbildningsnämnden, omvårdnadsnämnden och socialnämnden, som tillsammans utgör ca 80 procent av kommunens totala budget, aviserar alla betydande underskott. Till årets slut förväntas ett resultat som visserligen överstiger balanskravet men ligger långt under nivån för god ekonomisk hushållning. De kommunala bolagen visar på en stabil verksamhet med god ekonomi.

Falun fortsätter att öka i antal invånare. I Falun uppgick folkmängden den 31 augusti till 59 369 personer. Detta är en ökning med 446 personer sedan årsskiftet (jmf +453 jan-aug 2018).

Det pågår ett omfattande utvecklings- och förändringsarbete inom flertalet av Falu kommuns verksamhetsområden och digitaliseringen blir i dessa sammanhang en allt större fråga. Digitala lösningar behövs för att stödja och förenkla för medborgarna att komma i kontakt med kommunen och för att förenkla kommunens interna kommunikation. Inte minst med tanke på att de demografiska behoven bedöms öka snabbare än skatteunderlaget. Det är då angeläget att samarbetet mellan olika nämnders ansvarsområden vidareutvecklas, så att medborgarnas behov kan tillgodoses på bästa och effektivaste sätt.

De ökade demografiska behoven har också effekt på investeringarna. Falu kommun är nu inne i en fas med stora behov av renovering och nybyggnation av verksamhetslokaler. Detta för att kunna tillgodose framtidens behov hos den ökande befolkningen. Investeringar i utbyggnaden av kommunens nätverksinfrastruktur och trådlösa kommunikation fortsätter också.

Snabba och stora befolkningsökningar tillsammans med arbetskraftsbrist skapar stora utmaningar för kommunerna. Kompetensförsörjningen inom offentlig sektor är en tungt vägande framtidsfråga. I Falu kommun pågår flera olika arbeten kring hur man behåller, rekryterar och kompetensutvecklar personal. Det pågår även arbete om vilka olika kompetenser det finns behov av och vilka yrkesgrupper som kommer att finnas kvar i framtiden. Marknadsföringen av kommunens olika yrken måste också bli bättre för att locka fler till välfärdsjobben.

Hållbarhetsfrågorna är strategiskt viktiga i det fortsatta utvecklings- och omställningsarbetet. För att de ska få större genomslag i verksamheten arbetas de globala målen i Agenda 2030 nu in som en naturlig del i Falu kommuns planerings- och uppföljningsprocess.

VÄSENTLIGA HÄNDELSER

Inledning

I detta avsnitt redovisas väsentliga händelser uppdelade nämndvis. Avsnittet ska ge en helhetsbild av hela kommunens bidrag till att uppnå visionen och nämndernas verksamhetsmål. Underlag till avsnittet bygger på nämndernas delårsrapporter.

Som en följd av omvalet som genomfördes i april, har arbetet med den strategiska handlingsplanen försenats. Den strategiska handlingsplanen ska innehålla både verksamhetsmässiga och finansiella mål för avstämning av god ekonomisk hushållning. Detta innebär att övergripande mål från kommunfullmäktige saknas för 2019. Nämnderna har dock i sina verksamhetsplaner verksamhetsmål för innevarande år vilka ska bidra till att uppnå kommunens vision.

Arbetet för att formulera långsiktiga strategiska mål har startat och kommer att pågå under hösten 2019.

Kommunens vision – Ett större Falun

Falu kommun har sedan 2013 en antagen vision som ska vara en ledstjärna för kommunens verksamhet och influera andra samhällsaktörer.

Ett större Falun är både ett konstaterande att Faluns befolkning har växt de senaste 45 åren och att Falun har en ambition och beredskap för att fortsätta växa.

Ett större Falun har ett brett och varierat utbud av boendemiljöer, arbetstillfällen, kultur-, idrotts- och fritidsmöjligheter. Det finns något för alla med utrymme för olika subkulturer och det är nära till allt.

Ett större Falun ser inte kommungränser som hinder för var man arbetar eller bor. Ett utvecklat samspel mellan landsbygd och stad och med närliggande kommuner skapar än fler möjligheter än var och en för sig.

Ett större Falun vågar också tro på en fortsatt positiv utveckling och har modet att ta beslut som stödjer utvecklingen för att bli ”Ett större Falun”.

Ett större Falun är attraktivt för dem som bor och verkar i eller i närheten av Falun, vilket i sin tur kan locka fler att flytta hit.

Ett större Falun tar ansvar för miljö, ekonomi och social hållbarhet. Det är en förutsättning och framgångsfaktor för långsiktig tillväxt.

Perspektiv på visionen

För att nå visionen krävs ett långsiktigt arbete med samverkan mellan och inom flera verksamhetsområden. Det kräver bland annat att följande perspektiv tillgodoses:

- Trygghet och välfärd
- Näringsliv och arbetsmarknad
- Hållbar utveckling
- Plats för alla
- Samhällsplanering och infrastruktur
- En del av resten av världen

Kommunstyrelsen

Sektor Arbetsmarknad, integration och kompetens (AIK)

Väsentliga händelser

Falu kommun har under rapportperioden tagit emot 124 anvisade flyktingar. Då det är färre än beräknat, justeras helårsprognosen ned från 200 till 170 personer.

Arbetsförmedlingens flytt från Falun har stor påverkan på kommunens verksamhet. Delar av det ansvar som Arbetsförmedlingen hade, har tagits över av flyktingmottagningen.

En JO-anmälan har gjorts mot servicekontoret dvs Skatteverket, Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan. Detta då de brister i rättigheter enligt, förvaltningslagen kopplat till tolkhjälp och myndighetssamverkan.

Arbetet med Öppna ditt hem har intensifierats tillsammans med Kopparstaden AB och privata hyresvärdar. Arbetet syftar till att lösa bosättningsutmaningen, främst gällande boende i Högbo. Hyreskontrakten i Högbo för ensamkommande ungdomar går ut vid årsskiftet 2019/2020. Det omfattar ett tiotal hyreskontrakt som ska lösas för dessa ungdomar.

Söktrycket till Vuxenutbildningen fortsätter att vara högt. Hittills i år har man haft 1 887 elever, vilket är att jämföra med 2207 elever på helår år 2018. Ökningen beror främst på Handslaget. Här samverkar vuxenutbildningen med arbetsförmedlingen och/eller socialtjänsten, för att möta individen där de befinner sig. Under perioden har 367 personer kartlagts genom Handslaget.

All Svenska för invandrare (SFI) ska integreras med yrkesorienteringskurser. Detta för att förkorta vägen till arbete, utifrån arbetsgivarens behov och individens förutsättningar. Det bidrar även till Falu kommuns kompetensförsörjning.

Vuxenutbildningen har under året haft två servicespår för individer som står långt ifrån arbetsmarknaden, serviceassistenter och lärarassistenter.

Under perioden har 295 personer (som hade försörjningsstöd vid inskrivning) deltagit i någon form av arbetsmarknadsåtgärd. Aktiviteter avseende 110 personer har avslutats. Av dessa personer har 36 % (39 personer) gått till reguljärt arbete eller studier.

Sammanlagt under perioden har 527 personer (alla typer av ersättningar vid inskrivning) deltagit i någon form av arbetsmarknadsåtgärd. Nyskrivna under perioden uppgick till 216 personer och avslutade till 192 personer.

Samordningsverksamhet har bidragit till 523 sommarjobb (inklusive sommarjobb hos föreningar). 25 sommarjobb har förmedlats till Falu kommuns bemanningscenter.

Försäljningen och återbruket har varit god på Ta Till Vara. Försäljningen på Återbruket är på ungefär samma nivå som samma period 2018. Planeringen av Möbelpoolen fortsätter. Det som återstår innan verksamheten kan starta är framtagande av möbelkatalog och införskaffande av lokaler.

Sektor Ledningsstöd

Väsentliga händelser

Omvalet i Falu kommun genomfördes under april och har inneburit att flera medarbetare omdisponerats till valarbetet. Omdisponeringen fortsatte även under maj månad då EU-valet genomfördes. Flera uppdrag har därmed inte kunnat genomföras enligt tidplan.

Som en följd av omvalet har årets planeringsprocess inför årsplan med budget 2020 reviderats. Inget budgetbeslut togs i juni, Beslut om Årsplan med budget, kommer istället att fattas av kommunfullmäktige i oktober. Även arbetet med den strategiska handlingsplanen har försenats. Planen är att den politiska ledningens mål kommer att ingå i Årsplan med budget. Under augusti har arbete initierats för att göra en större översyn där både visionen, hållbarhetsprogrammen och de långsiktiga strategiska utmaningarna ingår. Allt med utgångspunkt från Agenda 2030.

Flera kompetenser har varit involverade på olika sätt i arbetet med kommunens stora

besparingspaket. Både genom stöd till olika förvaltningar, kommunikationen till faluborna och på kommunövergripande nivå.

Ett förberedelsearbete har påbörjats för att möta kommunens behov av omställning. Efterfrågan på HR-tjänster är stor utifrån verksamheternas behov. Cirka 8000 frågor och ärenden per år hanteras av HR-funktionen. Många ärenden handlar om rehabilitering, arbetsmiljö samt individärenden.

Ett framgångsrikt sjuktalsprojekt har under ett år bedrivits inom skolverksamheten. Projektet har aktualiserat frågan gällande sjuktal och arbetsmiljö i stort. Flera rektorer reflekterar och agerar tidigare i processen. Det kan vara en effekt av att ansvarsområdet avseende rehabilitering och arbetsmiljö tydliggjorts. En framgångsfaktor har varit ett närvarande HR-stöd som lyft frågan i fler forum så som ledningsgrupp, skolbesök och individuell handledning.

På grund av problem med nuvarande personalsystem, har en utredning om eventuellt byte genomförts under perioden. Utredningen har undersökt om ett byte är förenligt med lagen om offentlig upphandling, analysarbete och förhandlingar med nuvarande leverantör har genomförts. Implementering och uppgradering av stödsystem pågår exempelvis, nytt ärende- och dokumenthanteringssystemet och e-handelsplattform.

Det kommungemensamma e-arkivprojektet har övergått till ett samverkansavtal som innebär att förberedelser och leverans av digital information ska påbörjas.

Under 2019 fyra omfattande projekt prioriterats kopplat till kommunikation. Dessa är Falu kommuns intranät, presentation om Falun, uppdatering av grafisk profil och kriskommunikation.

Uppbyggnad av Risk- och säkerhetskontoret har försenats på grund av vakanser. Detta innebär att verksamheten inte kan fullfölja sina uppdrag enligt tidplan.

Kontaktcenters ”frontoffice” är beslutad att flyttas och ska etableras i Kopparstadens nuvarande Bobutik. Den är belägen i stadshuset i centrala Falun. Etableringen beräknas ske under 2020. Syftet med flytten är att öka tillgängligheten för faluborna. Direktupphandling för kundnöjdhetsmätningar pågår också för att kartlägga och kunna möta falubornas behov av service.

Vakanser, omdisponeringar av personal, organisationsöversyner, prioriterade projekt och återhållna rekryteringar, har inneburit att vissa utvecklingssatsningar inte har genomförts då den ordinarie verksamheten har prioriterats.

Sektor Service

Väsentliga händelser

Arbetet med att renodla fastighetsbeståndet pågår och beräknas vara klart under hösten. Planen är att lämna över bostäder för externa hyresgäster till Kopparstaden AB och endast ha kvar verksamhetslokaler i kommunens ägo.

Ett byte av tjänstebilar till elhybrider, laddhybrider och elbilar pågår i enlighet med kommunens intentioner kopplat till omställningen till en fossilfri fordonsflotta.

Stora utmaningar finns i att möta de behov av IT-utveckling och digital utveckling, som verksamheterna har behov av. Kopplat till behovet, krävs det nu en tydligare effekt- och nyttokalkyl innan nya projekt startas.

För att säkra hantering av specialkostintyg för barn, har ett arbete startats för att möjliggöra för vårdnadshavare att anmäla sina barns specialkostbehov digitalt. Arbete med att stävja ökade kostnader för livsmedel pågår genom att se över receptur, val av livsmedel samt frekvenser av serverade maträtter. Arbete med att ta fram en uppdaterad egenkontroll för livsmedelshygien pågår.

Pilotprojekt för riktlinjer av det Kostpolitiska programmet har genomförts och utvärdering pågår. I samband med skolstarten lanserades måltidsappen. Där kan alla som har intresse, se menyerna på förskolor och skolor. Beslut om att Falu kommun kommer att delta i projektet Offentlig Gastronomi har tagits. Projektet är ett delprojekt till Länsstyrelsens arbete för Livsmedelsstrategin i Dalarna. Projektet startas upp

under hösten 2019 och avser pågå i två år. Beslut om deltagande i Dalarnas matsvinnsprojekt inom offentliga kök har tagits. Målet är att nå ned till högst 30 gram per portion år 2030, vilket är ett av FN:s globala mål för hållbar utveckling.

Under året har konvertering från konventionella till ekologiska livsmedel fortsatt. Arbete pågår för att höja andelen ekologiska inköp. Målet på 40 % till år 2020 blir svårt att nå.

Arbete pågår med att ta fram generella lokalprogram, i samarbete med berörda verksamheter. Parallellt pågår även lokaldialogsmöten. Här diskuteras lokalfrågor i en central arbetsgrupp.

Utfasningen av fossila värmekällor i fastigheter är ett pågående arbete för att minska klimatpåverkan. Arbetet stödjs via Klimatklivet och målet är att 2022 ha ersatt alla värmekällor med alternativa lösningar.

Införandet av ny dalagemensam telefonilösning för länet har avslutats. Bredbandsutbyggnaden fortsätter i kommunen, tillgången till god kommunikation är en viktig faktor till trygghet och hälsa.

Under perioden har flera omfattande utvecklingsprojekt drivits, exempelvis lagrings- och serverlösning som är en viktig del för en driftsäker miljö i kommunens system, nytt intranät har införts och vidare har upphandling av både elevadministrationssystem, och nätverksutrustning och tjänster genomförts.

Beslutsorgan

Väsentliga händelser

Med anledning av kommunens ekonomiska läge har samtliga nämnder och förvaltningar fått i uppdrag av kommunstyrelsen att presentera besparingsförslag på sammanlagt 100 miljoner kronor.

KS miljö- och samhällsbyggnad

Väsentliga händelser

Näringsliv och arbetsmarknad

Arbetet med att skapa förutsättningar för ett växande näringsliv fortsätter. Kommunens lotsfunktioner erbjuder service åt företagare. Lotsarna underlättar också för företag som vill expandera sin verksamhet. Att ständigt utveckla service och bemötande är nyckelfrågor kopplat till företagarnas upplevelse av hur enkel Falu kommun är att samarbeta med. Genom arbetet i Främjande myndighetsutövning, kommer detta att intensifieras.

Att få fler unga att bli intresserade av företagande är en högt prioriterad fråga för att få fler företag i kommunen. Ung Företagsamhet (UF) och erbjudande till ungdomar som vill driva eget företag under sommaren är två satsningar som genomförts.

Nyföretagarcentrum är en viktig samarbetspartner i arbetet med att stötta personer som har en företagsidé. Samarbetet med organisationen har under perioden arbetat med att bättre kunna möta upp efterfrågan och vilket servicebehov nyetablerade företagare behöver.

Företagarfrukostarna i centrala Falun samt i flertalet kommundelar har genomförts under halvåret. Frukostar för arrangörer av event och evenemang har också genomförts. Liksom en av Falu kommun initierad lunch för företagare i Dalarna, Rock- och Stjärnlunchen. Lunchen lockade 200 deltagare. Totalt har frukostarna haft över 900 deltagare under halvåret.

I början av året behandlades besöksnäringsstrategin i kommunfullmäktige. Den återremitterades och planeras att behandlas på kommunfullmäktige i oktober.

Boendekoordinator- och inflyttarlotsarbetet bygger på ett samarbete mellan Falu kommun, Högskolan Dalarna, Dalarnas studentkår, Kopparstaden AB, Tunabyggen och Borlänge kommun. Samarbetet utvecklas i syfte att förenkla för studenter att få bostad och att få nya falubor att trivas.

En av näringslivets viktigaste och mest avgörande frågor kopplat till tillväxt är tillgång till kompetens. Genom Jobbmatchning Falun, har två personer i veckan matchats ut i arbete under 2019. Jobbmatchningen är ett samarbete mellan Falu kommun och Arbetsförmedlingen.

Samarbetet inom Falun Borlängeregionen fortsätter. Det gemensamma arbetet för att öka bostadsbyggandet har stort fokus, liksom näringslivsutveckling och kompetensförsörjning. Flertalet projekt och arbetssätt som drivs uppmärksammas och anammas av andra kommuner inom regionen men även utanför regionen.

Hållbar utveckling/Miljö

Arbete pågår med fördjupad översiktsplan för delar av landsbygden och fördjupad översiktsplan för Runn (gemensamt med Borlänge).

Barn- och utbildningsnämnd

Väsentliga händelser

Ett intensivt arbete med att hantera ansökningar till förskolan har pågått under året. Befolkningsprognosen, maxantal för barngruppens storlek och lokalförsörjningsplanen påverkar arbete med placering. Förskolan har även beviljats statsbidrag för mindre barngrupper till läsåret 2019–2020. Utbildning av administratörer, för att öka kunskapen om placering har startat under perioden. Detta då det finns en utvecklingspotential i placeringsarbetet. Implementeringsarbetet av förskolans reviderade läroplan fortgår.

Inom grundskolan fortlöper arbetet med omorganisation och lokalförändringar av särskolan. Utredningar, planer och riskbedömningar har genomförts för de enheter och den personal som kommer att påverkas. Lokalförändringar kommer att ske etappvis, där flera skolenheter kommer att beröras. Nybyggnation av Södra skolan pågår och beräknas vara färdig 2020. Utredning om översyn av skolstrukturen i Svärdsjö kommundel har genomförts och presenterats. Beslut om skolstrukturen har inte fattats. Utredningen har istället utökats och ska omfatta samtliga skolor i Falu kommun.

Fortsatt och utvecklad samverkan med 2047 Science Center genomförs. Sommarbete innehåller fortbildning och elevaktiviteter i åk 7. Planerade aktiviteter för hösten finns för fritidshemmet, samt fem skolspecifika samarbetsområden.

Gymnasieskolan har ett fortsatt fokus på att fortbilda personal gällande neuropsykiatriskproblematik. Gymnasieskolan lägger stort fokus på att implementera riktlinjerna för det systematiska kvalitets- och arbetsmiljöarbetet. Restaurang och livsmedelsprogrammet har lämnat Haraldsbo och flyttar in i nya lokaler i Nya Ecole på Holmgatan i Falun. Det pågår även framtagande av ny plan för utbildning för introduktionsprogrammen.

Inom elevhälsan anpassas bemanningen inom den medicinska delen. Detta då både särskolans och skolornas behov ökar. Anpassningen behövs för att alla elever ska kunna erbjudas en kvalitativ tillgång till skolsköterska. Digitaliseringen av elevhälsans elevhälsoenkäter framskrider. Dessa analyser möjliggör ett evidensbaserat arbetssätt. På så sätt kan verksamheten i större utsträckning säkerställa att resurser prioriteras rätt och att insatser som görs är till för elevernas bästa.

Under 2019 fortsätter pilotområden i utvecklingsarbetet Tillsammans för varje barn. Grunden i arbetssättet är att alla barn och unga får en trygghetsperson som hjälper till att samordna insatser, kontakter och möten. Konsultationsteamet, som ingår i utvecklingsarbetet, har under våren 2019 erbjudits till fem skolor. Inför läsåret 19/20 kommer Konsultationsteamet att öppnas upp för alla kommunala grundskolor. Implementering av policydokumentet Trygghet mot kränkande behandling har skett under perioden.

Arbete med tillgängliga lärmiljöer har påbörjats och kommer att fortsätta under hela året.

Kultur- och fritidsnämnden

Väsentliga händelser

Jämlika förutsättningar och social hållbarhet

Kultur- och fritidsnämnden har som mål att vara en plats för alla. Genom olika aktiviteter som till exempel en bred variation av sommarlovsaktiviteter, attraktiva arenor och mötesplatser samt, riktade satsningar mot målgrupper skapas jämlika förutsättningar till en god folkhälsa.

Kommunens bibliotek erbjuder litteratur på många språk och på lättläst svenska, men arbetar för att skapa en relation till och stärka språkkunskapen hos målgrupper som inte har svenska som modersmål. Flera gånger i veckan genomförs olika aktiviteter såsom visningar, språkcaféer och "Svenska med baby". Servicen till människor med annat modersmål än svenska behöver dock utvecklas. Det gäller både tillgång till och material på andra språk än svenska och medier för att tillägna sig det svenska språket. Många studieförbund arrangerar språkcaféer och läxläsning flera gånger i veckan. Medel har sökts och erhållits från Kulturrådet inom satsningen “Stärkta bibliotek i hela landet”. Syftet är att utveckla arbetet med att stärka barn och ungas läsvanor och digitala kunskaper.

Arbete pågår löpande med att utvecklas inom HBTQ-området. Medarbetare som arbetar direkt med barn och unga har en HBTQ-certifiering. Ökad förståelse för dessa frågor medför bättre möjlighet att ge bra bemötande och få alla att känna sig välkomna.

Faluns stora gemensamma badhus är en viktig förutsättning för att utjämna skillnader i hälsa. I arbetet med det nya badhuset på Lugnet är detta centralt. Verksamheterna behöver förändras för att skapa dessa förutsättningar.

Ett fokusområde under perioden har varit att se över hur verksamhet riktad till barn och unga kan utvecklas och hur resurser kan omfördelas till öppna aktiviteter. En dialog med unga har inletts. Dialogen kommer att ligga till grund för fortsatt verksamhetsutveckling.

Fritidsgårdar och kulturskolan har provat olika former av pop-up-verksamhet. Det har mötts av positiv respons och nyfikenhet. Arbetet med att få fler barn att röra på sig har fokuserats på att utveckla verksamheterna i Skol IF, i samverkan med andra kommunala verksamheter och Dalarnas Idrottsförbund.

Målgruppen unga nyttar i allt lägre grad de fasta mötesplatser som finns i kommunen, så som fritidsgårdar och bibliotek. För att bedriva kvalitativ verksamhet och för att möta fler unga än idag bör verksamheten ändras. Det finns ett ökat behov av digital närvaro. Detta för att möta barn och unga där de tillbringar stor del av sin fritid. Under perioden har en dialog med unga påbörjats där vi undersöker ungas önskemål och tar del av deras intressen och vad de gör på fritiden idag. LUPP-enkäten (lokal uppföljning av ungdomspolitiken i åk 8 och åk 2 på gymnasiet), är ytterligare ett sätt att skaffa sig kunskaper om unga.

Under sommarlovet har det erbjudits ett brett utbud av kostnadsfria lovaktiviteter. Några av de aktiviteter som genomförts har varit dagkollo på Hellmansö, Sjöhäng och Arkeologikollo.

Att uppleva professionell kultur är för många inte en självklarhet, vilket bidrar till ökade klyftor i samhället. Under perioden har arbete fokuserat med att ta fram en kulturgaranti för skolan. Alla elever i grundskolan ska garanteras en viss mängd kulturupplevelser under sin skoltid. Det ska bidra till att minska de ökade klyftorna för barn.

Arbetet med att utforma nya regler för bidrag till föreningar fortgår. Regler som sätts ska styra mot kommunens intentioner, de globala målen och skapar mer jämlika förutsättningar för en aktiv fritid.

Mötesplatser och arenor

Socialt utanförskap och psykisk ohälsa i unga åldrar ger oss signaler att tillgång till mötesplatser är ett prioriterat uppdrag. Möjligheten och upplevelsen av att vara delaktig i samhället och att kunna påverka sin livssituation är viktig för hälsan. Verksamheterna strävar efter att ge alla möjlighet till en aktiv fritid inom både

kultur och idrott. Detta tillgodoses genom välkomnande kommunala arenor, tillgång till spontana mötesplatser och stöd till föreningar och studieförbund.

Kommunala bibliotek och idrottsanläggningar finns på flera orter i kommunen. De kommunala biblioteken är fokuserade till serviceorterna. Bokbussen och möjlighet att utöva olika idrotter är spridd på flera platser. Många av kulturskolans yngre elever erbjuds lektioner på den egna skolan, medan de äldre eleverna med annan möjlighet till förflyttning har sina lektioner på Kulturhuset tio14.

Arrangemang som genomförts under perioden är exempelvis, konstutställningar, arrangemang på Kulturhuset tio14 så som filmvisning, digital opera, stand up och föreläsningar. Även större evenemang som Åfesten har genomförts. Dessa genomförs båda av Falu kommun själva, men även av föreningar som ges medel för att arrangerar publika evenemang.

Inför fortsatt utveckling av Kulturhuset tio14 har det påbörjats en medborgardialog. För att omhänderta Falubornas önskemål kommer fokusgrupper och ytterligare dialoger initieras. Den verksamhet som nyttjar kulturhusets lokaler idag bidrar med fler utåtriktade arrangemang och det totala antalet besökare ökar stadigt.

Inom fritidsverksamheten pågår ett utvecklingsarbete där vuxna medborgare i större omfattning får betala för kommunala tjänster. Resurserna riktas istället till unga.

I kommunens lokal- och anläggningsplan fastställs att, resurser ska omfördelas från anläggningar för elitidrott till anläggningar för vardagsmotion och spontanidrott. Arbetet har påbörjats med att renovera elljusspår som ska finnas kvar och under 2020. Några elljusspår kommer att avvecklas. En förstudie om uppförande av fotbollshall och planering av centralt placerad sporthall har påbörjats. Samverkan kring gemensamma specialidrottsanläggningar måste utvecklas tillsammans med Borlänge kommun. Behovet av kvalitet och antal anläggningar ska styras utifrån de båda kommunernas medborgarantal.

Verksamheten i badhusen ska utvecklas så att den attraherar en större del av Faluborna. En modern större badhus ger helt nya förutsättningar för att utveckla verksamheter i flera regier än kommunens. Fokus under perioden har varit att lämna synpunkter under projektering. Den fysiska tillgängligheten kommer att öka och genom att utveckla verksamheten ökar den totala tillgängligheten.

Flera projekt med offentlig gestaltning i samband med om- och nybyggnation är under uppstartande. Samtidigt har kommunen beviljats stöd från Statens konstråd för att utveckla det strategiska arbetet med offentlig gestaltning.

Att sprida kunskap och inspirera till att utveckla och vårda kulturmiljöer är ett prioriterat uppdrag. Vård och skyltning av kulturhistoriska miljöer och vandringsleder samt, arbetet med att föreslå Dikarbacken som kommunalt kulturreservat är viktiga både ur ett bevarande- och upplevelseperspektiv. Prioritering under perioden har legat på att restaurera trädgården vid Linnés bröllopsstuga, samt att restaurera och uppdatera informationsskyltar i världsarvet. Prioritering innebär att vandringslederna vid Vattnets väg har eftersatt underhåll.

En djupare förståelse för våra livsmiljöer skapas lokalt genom att Falun som världsarvsstad finns tillgängligt för våra barn och unga. Från och med 2019 finns ett avtal mellan Falu kommun och Falu gruva som garanterar vissa årskurser besök i gruvan och ett pedagogiskt program. Innevarande år har även Naturskolans tidsresa erbjudits på flera platser i kommunen. Det har möjliggjort ett högre deltagande på landsbygdsskolorna. Under perioden förbereds även ett utbytesprojekt med Världsarvet i Röros mellan åttondeklassare.

För att bevara kultur- och världsarvet krävs uppdaterade kunskapsunderlag. Under hösten 2018 påbörjades ett arbete med att uppdatera Faluns kulturmiljöprogram för landsbygden. Arbetet pågår från september 2018 och under hela 2019. Arbetet kommer resultera i ett digitalt material som är tillgängliga för alla Falubor.

Världsarvet har fått internationell uppmärksamhet genom att bli utvalda att tas upp i Unescos och National Geografics projekt World Heritage Journeys in Europe. En ny plattform har lanserats av Unesco för att globalt marknadsföra bland annat Falu gruva. Ökad attraktionskraft ställer högre krav på skötsel och utveckling av Världsarvet Falun.

Faluborna har tillgång till både fysisk och digital biblioteksservice. Biblioteken har en unik roll i att kunna öka invånarnas digitala kompetens. Detta för att alla ska ha kunskap och möjlighet att ta del av digitala sammanhang. För att säkerställa och ytterligare förbättra biblioteksservicen för biblioteksanvändarna, har länets bibliotekschefer startat ett samarbete mellan Dalarnas kommunbibliotek. Samarbetet ska till en början ske i form av ett gemensamt biblioteksdatasystem.

De anläggningar och tjänster som Falu kommun förfogar över ger förutsättningar för att utveckla besöksnäringen inom outdoor, kultur- och idrottsturism. Kommersiellt paketerade produkter och tjänster riktade till besökare och uppmärksammade evenemang, bidrar att utveckla besöksnäringen. Inom idrottsturism och outdoor ligger fokus på nordisk skidåkning och mountainbikecykling när det gäller arenautveckling och utveckling av säljbara produkter. Inom kulturområdet har Carl Larssons minnesår rönt både lokal och nationell uppmärksamhet i media. Flera aktiviteter har genomförts i samband med minnesåret.

Organisation

Organisationen på kultur- och fritidsförvaltningen ska ses över i sin helhet med målet att skapa en mer hållbar och effektiv organisation. Den nya organisationen kommer arbetas fram under slutet av året.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Väsentliga händelser

Hållbar utveckling/Miljö

Arbete fortsätter med implementering av planen för avfallsförebyggande och hållbar avfallshantering. Det sker genom deltagande i den lokala och den regionala avfallsgruppen. Revideringen av avfallsföreskrifterna pågår och de nya föreskrifterna planeras att under året. Projekt med att ta fram nya platsspecifika lokala riktvärden för förorenad mark pågår.

Energi- och klimatrådgivningen fortsätter, bland annat med aktiviteter under Earth hour. Påverkansarbete inom miljöområdet pågår även genom Koll på konsumtion och verksamhetens arbete med Handla rätt. Handla rätt syftar till att skapa uppmärksamhet om hur faluborna kan bidra till en hållbar handel i Falun. Påverkansarbete bedrivs också inom transportområdet, för att bidra till ett hållbart trafiksystem.

Genomförandet av cykelplanen fortgår och i år har cykelvägar vid Vallvägen byggts och delen Strandvägen till Södra skolan genomförs under. Trafiksäkerhetsprogrammet och Parkeringsstrategin, planeras att beslutas av kommunfullmäktige senare under året.

Hållbarhetsfrågorna ingår i all fysisk planering. Under året vidareutvecklas ekosystemtjänster utifrån den fördjupade översiktsplanen för Falu tätort och området runt Varpan. Uppdraget att revidera Lugnets naturreservat i samarbete med länsstyrelsen har fortsatt. Iordningställandet av naturreservatet Stabergs ö är i det närmaste avslutat. Arbetet pågår med förslag av föreskrifter och skötselplan, för blivande naturreservaten Björnöarna och utvidgning av Våckelberget.

Samhällsplanering och infrastruktur

Exploateringsområdet Lilla Källviken etapp 4 (småhus) är utbyggt och två försäljningsläpp kvarstår innan etappen avslutas. Den sista etappen (5) färdigställs under 2020.

Inom Herrhagsskogen återstår åtta tomter att sälja. Utöver dessa fortgår utbyggnaden av infrastruktur inom Surbrunnsängen etapp 2 (småhus och flerbostadshus) för Kopparstadens räkning till och med 2020. Exploatering av Norra Myran-området har pausats, då Fortifikationsverkets försäljning av mark inte genomförts i avvaktan på försvarsberedningens resultat. På Övre Gruvriset (småhus) fortgår planarbete och

projektering inför exploatering från och med 2022.

I innerstaden är snart byggnation av kvarteret Teatern (87 lägenheter) och kvarteret Västra Falun (cirka 40 lägenheter) klara. Kvarteret Falan (19 lägenheter) är färdigt sedan juni 2019. Exploateringsavdelningen har genomfört markanvisningsdialog/tävling av kvarteret Rödbro. Vinnare beslutas av kommunstyrelsen under oktober. Eventuell byggnation förväntas starta våren 2020 och pågå till 2023.

På Postenparkeringen avslutas den arkeologisk utgrävningen i oktober inför kommande markanvisning 2020. I Vasaparken planläggs och markförbereds byggrätt motsvarande cirka 40 lägenheter till markanvisningstävling 2020. Utöver dessa pågår ytterligare projekt som totalt kommer att leda till cirka 350 nya bostäder per år för de fyra kommande åren. Genom planläggning styrs beståndet inom Falu tätort mot en fördelning mellan flerbostadshus 75 % och småhus 25 %.

Under 2017 köpte Falu kommun en markreserv omfattande 274 hektar som var helt finansierad genom statsbidrag. Marken tillgodoser målet om 200 hektar utvecklingsbar mark de kommande åren.

Behovet av mark för verksamhetsutveckling bedöms omfatta minst fyra hektar tillgänglig byggklar mark. För att möta behovet utvecklas under 2019 Ingarvets sista etapp. Västra Tallens sista etapper planeras, projekteras och byggs. Den södra etappen projekteras under 2019 och exploateras under 2020/2021. Den norra etappen projekteras 2020 för utbyggnad 2021. Parallellt pågår utbyggnad av Södra Myranområdet vilket förväntas vara klart 2022.

Gällande gatudriften är samtliga funktioner upphandlade. Upphandling av parkentreprenad för driftområde Norr är också utförd och ny entreprenör är i drift.

Utredning gällande utökat bidrag till enskilda vägar har genomförts. Nästa steg är att tillsätta en politisk arbetsgrupp som ska fatta nödvändiga inriktningsbeslut.

Hastighetsplanen för de mindre tätorterna är beslutad och förberedande arbeten pågår. Skyltning kommer att utföras 2020.

Effektiv organisation

Ständigt arbete pågår med att utveckla verksamheten. Under halvåret har samhällsbyggnadsprocessen processkartlagts för att förenkla, förtydliga och förbättra samarbeten. För ökad effektivitet i handläggningen av ärenden inom trafik och mark, pågår en upphandling av ett digitalt ärendehanteringssystem. För att säkra en snabb och stabil exploateringsprocess pågår ett kontinuerligt utvecklingsarbete.

Myndighetsnämnden för bygg och miljöfrågor

Väsentliga händelser

Hållbar utveckling/Miljö

Under 2018 och 2019 pågår projektet Främjande myndighetsutövning, vars syfte är att vidareutveckla myndighetsarbetet till gagn för både näringsliv och tillsynsmyndighet. Projektet bedrivs i samarbete med kommunerna Borlänge, Vansbro, Malung-Sälen och Rättvik.

Under 2019 påbörjas ett projekt med syfte att underlätta handläggningen och förbättra kundvänligheten i de ärenden som handläggs av kommunens miljö- och hälsoskyddsinspektörer samt livsmedelsinspektörer.

Ett av målen under 2019 är att förbättra kommunens arbete rörande tillsyn inom miljöbalken, som finns i Vattenförvaltningens åtgärdsprogram. Tillsynsåtgärder kopplade till åtgärdsprogrammet pågår inom olika fokusområden.

Genomförandet av årets planerade tillsyn har fortlöpt. Prognosen är att all planerad tillsyn kommer att genomföras innan årets slut inom områdena miljöskydd, hälsoskydd, avlopp och livsmedel.

Samhällsplanering och infrastruktur

Under 2019 nåddes målet med projektet att göra bygglovsprocessen helt papperslöst/digital fram till arkiveringsfas. Kunderna kan nu söka, komplettera och följa sitt ärende via e-

tjänsten för bygglovsärenden. I dagsläget är det ca 25 % av ärendena som inkommer via e-tjänsten.

Antal bygglovsärenden har varit högt under perioden. Det är fortfarande ett stort antal större byggprojekt som inkommer, även om det i övriga landet sjunker. Det gäller främst bostadsprojekt.

Omvårdnadsnämnden

Väsentliga händelser

Under året har utbyggnation av Risholnsgården färdigställts. Det innebär att utbudet av vård- och omsorgsplatser i kommunen ökat med 20 platser.

Förändringar på korttidsboendet Lunden har inneburit att antalet korttidsplatser anpassats till rådande marknadsförutsättningar. Samtidigt har antalet vård- och omsorgsplatser ökat med 14 platser.

Under året har satsning på hemtagningsteam, Trygg Hemgång startats. Teamets uppgift är att förbättra och påskynda rehabilitering i kundens hemmiljö. Det ligger i linje med forskning som visar att rehabilitering påskyndas då det sker i hemmet. Teamet förväntas ge en positiv ekonomisk effekt genom att, minska andelen utskrivningsklara kunder på lasarettet, minska behov av korttidsplatser, samt fördjupa samarbete och utbyte med hemtjänsten.

Socialnämnden

Väsentliga händelser

En ökande kostnadstrend kopplat till Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), har setts i Falun under 2018. Det krävs vidare utredning och analys för att förstå varför behoven inom LSS ökar.

Inom personlig assistans är det allt fler brukare som väljer externa leverantörer. Externa leverantörer kan innebära ökade kostnader kopplade till omfattning av ärendet, sjuklönekostnader och antal timmar som kommunen betalar för. Kostnaderna är svåra att påverka och förutspå. Det beror på att lagstiftningen är en rättighetslag.

Komplexiteten i ärenden kopplat till HVB-hem för barn och unga, har bidragit till ökade kostnader för verksamheten. Även marknadspriserna har ökat för HVB-hem. Behovet av familjehem och konsulentstödda familjehem har också ökat, vilket även här har orsakat högre kostnader. För att möta behovet har en satsning på familjehem i egen regi påbörjats. Verksamheten kommer att starta vid årsskiftet.

Arbete för effektivare bemanning har påbörjats. Under hösten kommer ett projekt för detta att startas i verksamhet där det finns personal dygnet runt.

Upphandling av ett nytt verksamhetssystem har avslutats och ska nu implementeras i verksamheten. Det är ett omfattande arbete som kräver personal och IT-resurser under ca 1,5 år. Upphandlingen var nödvändig enligt LOU. Ett nytt system kommer att göra verksamheten modernare och mer rättssäker, möjliggöra digitalisering av processer och ge medborgarna bättre och snabbare service.

Flera andra projekt inom digitalisering har också startat. Bland annat ett projekt som drivs genom Sveriges kommuner och landsting, som ska att digitalisera försörjningsstödet. Syftet är att med att stödja invånare till att klara sin försörjning själv. Genom mindre manuell handläggning förväntas mer resurser kunna lägga på service och stöd för att klara sin försörjning.

Valnämnden

Väsentliga händelser

Under perioden har arbete med planering och genomförande av omvalet och EU-valet pågått. Omvalet genomfördes i april och EU-valet som genomfördes i maj.

Gemensamma nämnden för alkohol, tobak och receptfria läkemedel

Väsentliga händelser

En ny tobakslag har trätt i kraft under 2019. I och med detta upphävs både Tobakslag (1993:58) och Lag (2017:425) om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare.

Den mest genomgripande förändringen innebär tillståndsplikt för försäljning av tobak. Till skillnad mot idag då endast en anmälan till kommun krävs för försäljning av tobak.

Beslut om ansökningsavgift för tobak har fattats. För tillsyn av tobak gäller samma avgift som tidigare. Den yttre tillsynen kommer att bli mer omfattande varför tillsynsavgiften behöver ses över och eventuellt höjas.

DRIFTREDOVISNING

Budget

Det budgeterade resultatet för 2019 som kommunfullmäktige beslutade i november 2018 fastställdes till 70,4 mnkr. Detta motsvarar två procent av skatter och statsbidrag, vilket är kommunens mål för god ekonomisk hushållning.

Tilldelade medel i form av driftanslag beräknades utifrån upprättade tjänstekataloger med á-priser och volymer som grund. Riktade förstärkningar mot ett antal nämnder med anledning av volymökningar och politiska ledningens prioriteringar gav en samlad ramökning med totalt 3,6 %.

Utfall per nämnd

Styrelse/nämnd (Belopp i mnkr)	Utfall ack Aug 2019	Budget ack Aug 2019	Budget helår 2019	Prognos 8 helår 2019	Avv Budget - Prognos
Samtliga ansvarsnivåer	**78**	**70**	**70**	**10**	**-61**
Omvårdnadsnämnden	-13	0	0	-22	-22
Myndighetsnämnden	0	0	0	0	0
Kultur- och fritidsnämnden	-2	0	0	-3	-3
Miljö & samhällsbyggnadsnämnd	7	0	0	3	3
Barn- och utbildningsnämnden	2	0	0	-16	-16
Socialnämnden	-58	0	0	-84	-84
Revision	0	0	0	0	0
Kommunstyrelsen, varav:	41	0	0	29	29
Sektor ledningsstöd	-2	0	0	0	0
Kommundirektören	1	0	0	1	1
Sektor service	16	0	0	5	5
Sektor AIK	4	0	0	1	1
Ej förvaltningsanknuten verksamhet	0	0	0	-4	-4
Beslutsorgan	22	0	0	27	27
Gemensam nämnd Upphandlingssamverkan	0	0	0	0	0
Gemensam nämnd Alkoholhandläggning	0	0	0	0	0
Valnämnden	0	0	0	0	0
Överförmyndaren	0	0	0	0	0
Gem lönenämnd	-3				
Kommunövergripande finansiering	105	70	70	102	32

Ekonomiskt utfall för verksamheterna januari till augusti 2019 samt prognos för helår 2019

Det ackumulerade ekonomiska utfallet i verksamheterna till och med augusti uppgår till 82 mnkr och prognosen för helår 2019 uppgår till 10 mnkr, vilket är cirka 61 mnkr lägre än budget. Den största positiva avvikelsen jämfört mot budget finns hos kommunstyrelsen genom centrala bufferten medan de största negativa avvikelserna finns hos omvårdnadsnämnden, socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden. Nämndernas och sektioneras utfall och prognos beskrivs nedan.

Kommunstyrelsen

Sektor ledningsstöd

Sektorn redovisar ett underskott om 1,9 mnkr vilket till största delen beror på ännu ej debiterade intäkter för administrativa tjänster. Detta på grund av att kontaktcenters finansieringsmodell ännu inte är fastställd.

Prognosen är att budgeten kommer att hållas. De ökade kostnader som personalsystemet tillför om cirka 2,0 mnkr kompenseras av vakanta tjänster inom sektorn.

Kommundirektören

Ett överskott om 0,9 mnkr för perioden och i helårsprognosen framförallt tack vare ej nyttjade omställningskostnader för avgående förvaltningschefer.

Sektor service

Sektorn redovisar ett överskott om 15,9 mnkr för perioden och för helåret prognostiseras ett överskott om 5,0 mnkr. Eventuella ekonomiska konsekvenser av på grund av planerat byte av fastigheter med Kopparstaden AB har ej beaktats i prognosen.

Fastighetsförvaltningen redovisar ett överskott om 10,7 mnkr. Detta beror framförallt på lägre underhållsinsatser och högre hyresintäkter än budgeterat för perioden, sålda bostadsrätter samt att budgeterade kostnader för utrangeringar inte nyttjats.

Kost- och serviceavdelningen redovisar ett överskott om 2,5 mnkr och IT-avdelningen redovisar ett överskott om 2,8 mnkr. Detta beror framförallt ett ojämnt resursutnyttjande under verksamhetsåret jämfört mot budget. Båda avdelningarna prognostiserar ett nollresultat för helåret.

Sektor AIK

Sektorn för arbetsmarknads-, integrations- och kompetens (AIK) redovisar ett överskott om 4,3 mnkr för perioden. Framförallt beror det på att bidrag från Migrationsverket och Arbetsförmedlingen redovisats, men ännu ej nyttjats.

Årsprognosen uppgår till 0,5 mnkr. Den lägre prognosen beror framförallt på avauktorisationen av SFI (svenska för invandrare) med avslutningskostnader om 1 mnkr, ökade kostnader inom vuxenutbildningen på grund av högt tryck om cirka 1,3 mnkr samt ökade kostnader för införandet av möbelpoolen om 1,5 mnkr.

Ej förvaltningsanknuten verksamhet

Ej förvaltningsanknuten verksamhet redovisar ett underskott om 0,5 mnkr. Kollektivtrafik och förlusttäckning Räddningstjänst Dala Mitt (RDM) genererar 2,1 mnkr i underskott medan ännu ej fakturerade bidrag från föreningar och organisationer genererar ett överskott om 1,6 mnkr.

Årsprognosen visar på ett underskott om 4,3 mnkr vilket framförallt beror på ökade kostnader för kollektivtrafik och förlusttäckning RDM.

Beslutsorgan

Beslutsorgan redovisar ett överskott om 21,8 mnkr vilket i huvudsak består av reserven för oförutsedda händelser (centrala bufferten) och ej i övrigt upparbetade medel. Enligt beslut har 1,3 mnkr, under kommunstyrelsens reserv,

reserverats. Reservationen avser omvalet i april månad 2019.

Årsprognosen visar på ett överskott om 26,8 mnkr och är beräknad på att reserven inte behöver nyttjas mer än vad som redan beslutats och att hållbarhetsverksamheten hanterar färre ansökningar. Obudgeterad ersättning till Falu Energi & Vatten AB är inkluderad.

Omvårdnadsnämnden

Nämnden redovisar totalt sett ett underskott om 13,4 mnkr. Detta beror framförallt på ökade personalkostnader om 20,9 mnkr jämfört mot budget, varav 6,2 mnkr är sjuklöner. Intäkterna är totalt sett 7,6 mnkr högre än budgeterat och lokalkostnaderna 1,3 mnkr lägre än budget. Nämnden prognostiserar ett underskott om 22,0 mnkr, främst mot bakgrund av de ökade personalkostnaderna.

Sektion ordinärt boende redovisar ett underskott om 11,5 mnkr vilket framförallt beror på högre personalkostnader än budgeterat. Dock är personalkostnaderna 1,7 mnkr lägre än samma period föregående år. Under perioden har ytterligare en LOV-utförare (lag om valfrihetssystem) etablerat sig i kommunen.

Vård- och omsorgsboende redovisar ett underskott om 6,0 mnkr vilket framförallt förklaras av högre personalkostnader än budgeterat. Utbyggnad av Risholnsgården och skapandet av en omvårdnadsavdelning för högt vårdbehov på Lunden gör att tillgången till vårdplatser för tillfället överstiger efterfrågan. Lägre intäkter om 2,2 mnkr jämfört mot budget på grund av lägre beläggning. Beläggningen uppgår totalt sett till 99,6 procent för perioden. Trenden är att vårdbehovet ökar på boenden och att kunderna ofta är multisjuka när de flyttar in på vård- och omsorgsboende.

Hälso- och sjukvård redovisar ett underskott om 5,4 mnkr vilket främst förklaras av minskade intäkter på grund av lägre beläggning på boendet Lunden, ökade personalkostnader samt övriga kostnader såsom hjälpmedel, bilar och datoradministrativa tjänster. Individuell tillsyn och uppstartskostnader för Trygg Hemgång bidrar också till underskottet.

Åtgärder vid underskott

Nämnden arbetar aktivt med hur tiden inom hemtjänsten kan hanteras på ett mer kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt med en möjlig kostnadsminskning om 6 mnkr i ett första steg. Vidare övervägs en översyn av ersättningsmodellen för hemtjänsten och en förändring av verksamhetsmixen, mellan hemtjänst och vård- och omsorgsboende. Arbete med detta är påbörjat.

Nämnden ser över möjligheten att frångå önskescheman, centralisera administration kring schemaläggning samt byta schemaperiod med förhoppning om att uppnå lägre sjukfrånvaro och därmed lägre sjuklöner, samt bättre kontinuitet för anställda och kunder. Åtgärderna bedöms ge en förväntad kostnadsminskning om 1 mnkr. I budgetarbetet för korttidsboendet och vård och omsorgsboendet på Lunden samt Trygg Hemgång vidtas åtgärder för att få samordningsvinster som ska ge både god kvalitet samt en ekonomi i balans. Kortsiktig ekonomisk effekt om cirka 0,3 mnkr och långsiktig effekt om 2 mnkr. En översyn av sjukfrånvaro pågår.

Nämnden ser ett stort behov av att investera i medarbetarnas arbetshälsa för att få ned sjuktalen på ett sätt som är hållbart över tid. Nämnden vill därför avskaffa de arbetstidsförkortningar som nu tillämpas för såväl vård- och omsorgspersonal som för tjänstemän. En sådan förändring skulle frigöra resurser motsvarande 10 mnkr respektive 1,5 mkr. Nämnden har beslutat om en översyn av organisation och administration och där ingår att se över och föreslå åtgärder som gör att medborgare som har ärenden hos både omvårdnadsnämnden och socialnämnden kan handläggas mer sammanhållet och effektivt.

Kultur- och fritidsnämnden

Nämnden redovisar ett underskott om 1,6 mnkr. Framförallt beror underskottet på att utfallet för personalkostnaderna inte följer den periodiserade budgeten och därför avviker med 2,1 miljoner kronor. Detta är en följd av att planerade åtgärder för att anpassa verksamheter till budgetram inte beräknas ge effekt förrän under årets andra hälft.

Årsprognosen visar på ett underskott om 2,6 mnkr. För kulturverksamheten prognostiseras ett underskott på 2 miljoner kronor, dels på grund av att intäkterna har minskat till följd av lägre efterfrågan på kulturskolans pedagogtjänster till gymnasieskolans estetiska program, dels för att kostnaderna för förvaltningens verksamheter i Kulturhuset Tio14 i vissa fall blivit högre än förväntat. På grund av högre hyresuppräkning än beräknat samt kostnader i samband med två vattenskador befaras ett underskott på 0,6 miljoner kronor för biblioteksverksamheten.

Åtgärder vid underskott

Inför år 2020 har besparingsförslag lämnats om 4,7 mnkr vilket bland annat innehåller uppsägning av skolaulor, stängning av Vikabadet, omorganisation, pensionsavgångar, ingen konstfrysning av på anläggning i Karlsbyheden samt att hyra lokaler för ungdomsverksamhet efter behov i stället för på årsbasis. Bland de omedelbara åtgärder som vidtagits finns beslutet att inte ta in vikarier i samma omfattning som tidigare.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Nämnden redovisar ett överskott om 6,9 mnkr för perioden. Detta beror framförallt på ej fakturerade interna tjänster för kundcenter, planerade ej utbetalda intrångsersättningar inom hållbarhet och planering, ej tillsatta vakanser samt ökade interna intäkter. Av överskottet redovisar trafik och mark ett resultat om 2,7 mnkr för perioden vilket framförallt beror på lägre kostnader för driftentreprenader och vägföreningar, lägre akut underhåll för vägar och konstbyggnader samt lägre konsultkostnader inom näringsliv, hållbarhet och ledningsstöd.

Årsprognosen visar på ett överskott om 3 mnkr. Detta beror främst på lägre kostnader för planerade intrångsersättningar och ej tillsatta vakanser. Ökade kostnader för vinterunderhåll om 3,6 mnkr kompenseras helt och hållet tack vare förseningar av fiberförläggningen i Grycksbo, lägre belysningsunderhåll, lägre akut underhåll för vägar och konstbyggnader samt lägre kostnader för trafikåtgärder.

Barn- och utbildningsnämnden

Förvaltningen redovisar totalt sett ett överskott om 1,7 mnkr för perioden och en årsprognos med ett underskott om 16,0 mnkr.

Förskoleverksamheten redovisar ett överskott om 0,2 mnkr och ett överskott för helåret om 2,9 mnkr. Detta framförallt tack vare fler barn i verksamheten än budgeterat och ett högre statsbidrag än beräknat.

Grundskoleverksamheten redovisar ett överskott om 1,3 mnkr för perioden. Detta beror framförallt på justeringar i personal-kostnaderna, men också bemanningen i särskolan. Årsprognosen visar på ett underskott om 7 mnkr vilket beror på justeringar i personalkostnaderna, ökade personal- och omlokaliseringskostnader för särskolan samt ökade kostnader för städ.

Gymnasieskoleverksamheten redovisar ett underskott om 8,3 mnkr framförallt på grund av ökade personalkostnader och försenade kostnadsanpassningar. Årsprognosen visar på ett underskott om 10,4 mnkr vilket framförallt beror på ökade personalkostnader om cirka 10 mnkr. Detta beror på att verksamheten inte har kunnat kostnadsanpassa utifrån färre elevantal på vissa gymnasieprogram. Vidare är statsbidragen betydligt lägre jämfört mot tidigare år.

Förvaltningsgemensamt inklusive elevhälsa och administration redovisar ett överskott om 8,4 mnkr. Detta beror framförallt på vakanta tjänster, ej fördelade tilläggsbelopp samt förändringar i barn- och elevvolymer. Årsprognosen visar på ett underskott om 1,5

mnkr framförallt på grund av volymavvikelser antal barn och elever i verksamheten.

Åtgärder vid underskott

Nämnden har påbörjat en anpassning av verksamheten inför år 2020 där en genomlysning av alla administrativa tjänster är en viktig del och beräknas ge en effekt om 1,5 mnkr redan för 2019. Arbetet med besparingsåtgärder i form av en minskning av budgetramen inför år 2020 med 2 procent fortsätter. För gymnasieverksamheten finns en åtgärdsplan att genomlysa programmens kurser och personalbehov. En översyn av personaltäthet, att avsluta visstidsanställningar, att där det är möjligt att undvika nyanställa vid tjänstledighet samt minska köp av extern personal.

Gymnasieskoleverksamheten kommer att genomföra en samläsning mellan programmen samt att se över verksamheten hos introduktionsprogrammen (IM). En plan finns för öka intäkter genom överintag av elever, ökade platser för vuxenutbildning, ökat samarbete med branschcollege och riktad marknadsföring. Åtgärdsplanen har hittills resulterat i en positiv avvikelse med 3 mkr och beräknas att ge ytterligare 3 mnkr för perioden september - december.

I grundskolan pågår ett projekt med sektor service för att minska städkostnader redan under hösten 2019.

Socialnämnden

Nämnden redovisar totalt sett ett underskott om 58,0 mnkr för perioden och för helåret ett underskott om 84,0 mnkr.

Inom personlig assistans är det fler omfattande ärenden och fler som väljer externa leverantörer. Detta innebär bland annat högre sjuklönekostnader och fler timmar som kommunen ska ersätta. Upphandling av ny extern utförare av personlig assistans är slutförd vilken tar över kommunens ärenden från 1 oktober. Personlig assistans redovisar ett underskott om 13,1 mnkr för perioden och ett prognostiserat underskott om 20 mnkr för helåret.

Inom LSS (lag om stöd och service till vissa funktionshindrade) har en ökad bemanning varit nödvändig dels på grund av arbetsmiljöskäl och dels på grund av problematik med ökad droganvändning, hot och våld samt åldrande brukare. Årsprognosen visar ett underskott om 4 mnkr. Prognos för LSS myndighetsutövning visar på ett underskott om 2 mnkr på grund av behovet av att anlita konsulter samt ej budgeterade anställningar.

Kostnaderna för HVB-hem inom barn och unga har ökat. Främst beror det på att svårighetsgraden/komplexiteten i ärendena är mer omfattande vilket kräver dyrare lösningar. Priserna har över lag ökat på marknaden. Årsprognosen visar på ett underskott om11 mnkr. Kostnaderna för familjehem har ökat, dels till följd av ökade volymer, men främst utifrån att andelen konsulentstödda familjehem ökat. Nämnden har beslutat om en satsning på att öka andelen egna familjehem vilken förväntas påbörjas vid årsskiftet. Prognosen uppgår till ett underskott om 15 mnkr.

Kostnaderna för öppenvården inom barn och unga har ökat som en följd av ökade volymer. Nämnden har slutfört en upphandling av extern öppenvård vilket sänker priserna något. Vidare har åtgärder påbörjats för att ytterligare utveckla och effektivisera öppenvården. Årsprognosen visar på ett underskott om 2 mnkr. Prognosen för det ekonomiska biståndet uppgår till ett underskott om 19 mnkr. Stort inflöde, komplex problematik och svårigheter att få biståndstagarna till en alternativ försörjning är största anledningarna till underskottet.

Kostnader för flyktingmottagande har ökat, främst utifrån förändringarna på ersättningsområdet. Bristen på bostäder försvårar även socialtjänstens arbete med att avsluta placeringar samt möjligheten att skapa billigare lösningar genom stödboende. Ett underskott om 7 mkr prognostiseras inom flyktingmottagandet. Kostnader för myndighetsutövningen inom barn och unga

visar på ett överskott till följd av vakanser. För att hantera ärendena har konsulter anlitats.

Åtgärder vid underskott

Kostnader för LSS har ökat mer i Falu kommun jämför med liknande kommuner. Kostnaderna för personlig assistans är svåra att påverka och förutspå eftersom lagstiftningen är en rättighetslag. Under hösten 2019 kommer ett bemanningsoptimeringsprojekt att starta inom nämndens verksamheter. Projektet kommer att drivas tillsammans med omvårdnadsnämnden och beräknas ge cirka 1 mnkr i besparing då personal kommer att användas effektivare där behov finns.

För att minska underskottet på LSS-boenden har ett sparbeting motsvarande 0,3 årsarbetare lagts ut på varje enhet. Det beräknas ge drygt 3 mnkr i besparing och planen är att större delen ska genomföras innan årets slut. Ytterligare ett antal åtgärder för att minska kostnaderna med cirka 14 mnkr inom förvaltningen är framtagna och kommer att konsekvensbedömas och förevisas nämnden för beslut under hösten 2019.

Övergripande besparingsåtgärder som till exempel genomlysning av barn- och familjesektionen och ekonomiskt bistånd om 2 mnkr. Bemanningsoptimering inom LSS-sektionen om 1 mnkr. Översyn av öppenvård, dialogen om 5 mnkr samt minskning konsulentfödda familjehem om 2 mnkr inom barn- och familjesektionen. Inom vuxensektionen finns besparingsförslag för framförallt externa stödboenden om 3 mnkr.

Myndighetsnämnden

Nämnden redovisar ett underskott om 0,1 mnkr för perioden främst på grund av högre kostnader för politikerarvoden än budgeterat. Prognosen är att budgeten kommer att hållas.

Gemensam nämnd för ATL

Gemensamma nämnden för alkohol, tobak och receptfria läkemedel redovisar för perioden ett överskott om 0,2 mnkr. Kostnaderna för verksamheten uppgår till 2 mnkr medan intäkterna från tillstånd och driftsbidrag från medlemskommunerna uppgår till 2,1 mnkr. Prognosen är att budgeten kommer att hållas.

Valnämnden

Nämnden redovisar ett underskott om 0,4 mnkr. Detta beror framförallt på kostnader i samband med omvalet. Prognosen är att budgeten kommer att hållas.

Överförmyndaren

Överförmyndaren redovisar ett underskott om 0,1 mnkr för perioden. Prognosen är att budgeten kommer att hållas.

Revision

Revision redovisar för perioden ett överskott om 0,1 mnkr vilket beror på att budgeterade medel ej nyttjats fullt ut. Prognosen är att budgeten kommer att hållas.

Gemensam nämnd upphandlingssamverkan

Nämnden redovisar för perioden överskott om 0,1 mnkr. Prognosen är att budgeten kommer att hållas.

Gemensam lönenämnd

Nämnden redovisar ett underskott om 2,6 mnkr. Det beror framförallt på merkostnader kopplat till personalsystemet Bluegarden. Årsprognosen visar på ett nollresultat i och med att eventuellt underskott redovisas på personalkontoret inom sektion ledningsstöd.

INVESTERINGAR

Investeringarna under årets första 8 månader uppgår till 232 mnkr netto vilket innebär att cirka 47 procent av årets investeringsbudget är förbrukad under perioden, att jämföra med 57 procent föregående år. Största avvikelsen finns inom sektor service där årets prognos pekar på att 37,0 mnkr av årets investeringsbudget inte kommer att förbrukas. Detta härleds främst till vård- och omsorgsboendet i Britsarvet samt Envikens förskola. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden prognostiserar att 22,1 mnkr av investeringsbudgeten inte kommer att förbrukas, varav 9,6 mnkr avser investeringar i skattefinansierad infrastruktur, 5 mnkr avser exploateringar, 6,4 mnkr avser effektiviseringsinvesteringar och 1,1 mnkr avser fastighetsinvesteringar.

Se ytterligare kommentarer avseende kommunens investeringar nedan.

Styrelse/nämnd Belopp i mnkr	Nettoinvestering aug 2019	Budget helår 2019	Prognos helår 2019	Avvikelse	Nettoinvestering helår 2018
Kommunstyrelsen					
Sektor ledningsstöd	2,1	7,9	6,3	1,6	3,6
Sektor service	188,6	413,1	376,1	37,0	231,1
KOMMUNSTYRELSEN TOTALT	**190,7**	**421,0**	**382,4**	**38,6**	**234,7**
Omvårdnadsnämnden	2,2	6,3	6,3	0,0	2,1
Kultur- och fritidsnämnden	3,4	7,9	6,7	1,2	5,9
Miljö- & samhällsbyggnadsnämnden	32,6	52,6	30,5	22,1	58,1
Barn- och utbildningsnämnden	3,2	6,6	6,6	0,0	3,8
Socialnämnden	0,0	3,3	1,3	2,0	0,2
INVESTERINGAR TOTALT	**232,0**	**497,6**	**433,8**	**63,9**	**304,8**

1. Mark- och fastighetsförvärv

Inköp av mark och fastigheter för att tillgodose kommunens framtida behov av bostäder och förvaltningshus.

Falu kommuns befintliga markreserv tillgodoser målet om 200 hektar utvecklingsbar mark i år och de kommande åren.

2. Förskolor och Skolfastigheter

Ny-, och ombyggnationer av förskolor och skolor är ett led i att möta det ökade behovet av ändamålsenliga lokaler. Ökning av antal barn samt förändrade myndighetskrav är orsaker till det ökade behovet.

Barn- och utbildningsnämndens investeringar i inventarier om 6,6 mnkr sker framförallt i grund- och förskola. Bland annat i samband med omlokalisering av särskolan Britsarvsskolan och i samband med uppfräschning av förskolor genom renovering samt utbyggnad av verksamheten.

Sektor service rivning av förskolan i Enviken är utförd och byggnationen av en ny är påbörjad. Investeringen är beräknad till 24 mnkr för helåret. Investering i förskolan Hasselvägen i Hälsinggården fortskrider enligt plan där 15,4 mnkr har investerats hittills och prognosen för helåret uppgår till 40,5 mnkr. Projektet med den nya Södra skolan fortsätter enligt tidsplan och enligt prognos beräknas investeringen för helåret uppgå till 90,5 mnkr.

Behov av utökade platser för särskolan har tillgodosetts via lokalanpassningar och moduler som är placerade vid Tegelbruksskolan. På Britsarvsskolan pågår en anpassning av lokalerna för att göra plats för låg-, mellan- och högstadieskola. Totalt prognostiseras en investering om 18 mnkr för dessa anpassningar. Ventilationsprojekten på Lugnetgymnasiet och Kristinegymnasiet

fortskrider och för ventilationsprojektet i Hälsinggården kommer en ny förfrågan att skickas ut under hösten. Prognosen för de två förstnämnda visar på en investering om 31 mnkr totalt för 2019.

3. Omvårdnadsboenden

Nybyggnationer av vård och omsorgsboenden ska resultera i trygga och bra miljöer för äldre i framtida vård och omsorgsboenden. Det blir fler och fler äldre vilket påverkar framtida byggandet av vård och omsorgsboenden. Även behovet att LSS-boenden ökar och nybyggnationer av gruppbostäder utförs därav.

Omvårdnadsnämndens och sektor service investering i ombyggnation och upprustning av Risholnsgården om 13,6 mnkr har slutförts och boendet har numera 40 platser i stället för de tidigare 20. Det nya vård- och omsorgsboendet i Britsarvet har påbörjats och markarbeten har pågått under sommaren. Projektet löper på enligt tidsplan och investeringen uppgår till 24,3 mnkr för perioden och 65 mnkr för helåret. Ett nytt gruppboende i Lilla Källviken är påbörjat och följer tidsplanen. Investeringen beräknas uppgå till 14,5 mnkr för helåret.

4. Idrotts- och fritidsanläggningar

I enlighet med Folkhälsoprogrammets intentioner ska investeringar i idrotts- och fritidsanläggningar leda till att medborgarnas behov av motion, rörelse, rekreation, fritidsaktiviteter och mötesplatser tillgodoses.

Kultur- och fritidsnämnden har bland annat investerat 1,8 mnkr i en ny pistmaskin till Lugnetområdet, nya förråd på Kopparvallen, hopp till MTB-bana i Källviken och en XCO-bana inför framtida världscuptävling. Vidare kommer investeringar bland annat ske i elljusspår varav 1 mnkr i Hosjö samt 1 mnkr till asfaltbana på Lugnet. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden har påbörjat etapp 3 av skateparken och den beräknas slutföras under året med en total investering om 4,5 mnkr för 2019.

5. Offentliga platser, gator och vägar

Ombyggnad av gator, vägar och offentliga platser för ett mer attraktivt och utvecklat Falu kommun.

I samband med underhållsåtgärder i Borgärdesdammarna i Svärdjö kommer investering ske i tre gång- och cykelbanor. Under året kommer arbetet med en ny reception för medborgarna i stadshusets lokaler att påbörjas.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden har erhållit bidrag och påbörjat investeringen med Vasaparken, vilken beräknas slutföras år 2021. Under perioden har upprustning skett i Nybroparken och den beräknas slutföras 2019 med en årsprognos om 5,0 mnkr. Masugnsbron pågår också under perioden och beräknas slutföras under året med en prognos om 5,7 mnkr.

I beläggningsprogrammet och projektet Falu cykelkommun budgeteras investeringar årligen om 10 mnkr respektive 5 mnkr vilka kommer att förbrukas i sin helhet. Hittills i år har 9,2 mnkr investerats i beläggningsarbeten och 2 mnkr i gång- och cykelvägar. Projekteringskostnader avseende cirkulationsplatsen vid gamla syrafabriken beräknas uppgå till 6,3 mnkr för 2019 där projektering utförs av Trafikverket.

6. Kommunens exploateringar

Exploateringsverksamhet handlar om att omvandla obebyggd eller glest bebyggd mark till bebyggelse för bostäder och verksamhet. En aktiv exploateringsverksamhet är en viktig förutsättning för kommunens fortsatta tillväxt.

Pågående projekt

Under perioden har försäljning av tomter skett i Herrhagsskogen och Lilla Källviken etapp 3 och 4. Nettoinvesteringen för helåret beräknas ge ett överskott om 6,7 mnkr respektive 19,7 mnkr. Tomten vid Rödbro kommer att säljas under året och handpenningen beräknas ge ett investeringsöverskott om 2,4 mnkr och resterande belopp erhålls 2020. Investering i anläggning av gator, vägar, med mera vid Kungsgårdsvägen och Surbrunnsvägen uppgår under perioden till 10,5 mnkr. Under 2019 prognostiseras kommunen erhålla 10 mnkr i

exploateringsersättningar från byggentreprenörer för detta.

Arkeologiska undersökningar har pågått under året vid gamla postenparkeringen och investeringen beräknas uppgå till 6,5 mnkr vid årets slut. På platsen kommer bostadshus och parkeringar att uppföras under 2021 – 2022. Årsprognosen för investering i gång- och cykelvägar vid västra Tallen, södra delen, uppgår till 4,5 mnkr. Ersättning för detta erhålls i sin helhet åren 2020 – 2021.

Behovet av mark för verksamhetsutveckling bedöms omfatta minst 4 hektar tillgänglig byggklar mark. För att uppnå detta utvecklas under 2019 Ingarvets sista etapp för utbyggnad år 2020 och området Nicolai planeras att saneras 2021. Vidare planeras, projekteras och byggs västra Tallens sista etapper medan den södra etappen projekteras under 2019 och exploateras från och med 2020/2021. Den norra etappen projekteras 2020 för utbyggnad 2021. Parallellt pågår utbyggnad av södra Myranområdet i privat regi vilket förväntas vara klart år 2022.

7. Övriga investeringar

Omvårdnadsnämnden kommer att investera cirka 3 mnkr i ett nytt verksamhetssystem under 2019. Socialnämndens investering i ett nytt verksamhetssystem beräknas till 1,3 mnkr. Investering i webbprojektet insidan, kommunens interna hemsida, har skett med 1,7 mnkr. Investeringar har även skett i Borgärdesdammarna i Svärdsjö, 2 mnkr, och Kvarndammen i Falun, 1 mnkr, i form av underhållsåtgärder samt restaurering.

PERSONAL

Attraktiv arbetsgivare

Falu kommun är en stor arbetsgivare med en bred verksamhet. Falu kommun erbjuder intressanta och kvalificerade arbetsuppgifter som bidrar till att samhället fungerar varje dag dygnet runt. Den interna arbetsmarknaden ger möjligheter till att byta både arbetsplats och inriktning. Som medarbetare kan man fördjupa sig inom ett område eller bredda sin kompetens. Man arbetar tillsammans med många andra yrkeskategorier och är en viktig kugge i kommunens roll som samhällsaktör.

Falu kommun har en uttalad strategi om att öka attraktiviteten hos såväl medarbetare som potentiella sökande till kommunens tjänster. Arbetet drivs av drivna chefer, HR-specialister och medarbetare i organisationen.

Hållbart arbetsliv

Kompetensförsörjning är ett centralt fokusområde för kommunen som arbetsgivare. Förmågan att attrahera och rekrytera personal, liksom att behålla och utveckla redan anställda har stor betydelse för att våra verksamheter ska fungera.

I Falu kommun kan många välja hur mycket de vill jobba. Heltid till alla ger kommunanställda möjligheten att få balans i livet genom att välja sysselsättningsgrad. Arbete mot att få fler att jobba mer genom att heltidsarbete ska vara norm har inletts i förvaltningarna.

Att Falu kommuns medarbetare har en hög känsla av hanterbarhet och meningsfullhet är grunden för att alla kan, vill och orkar arbeta. Arbetsgivaren utvecklar ständigt stöd till chefer för att kunna vara de goda ledare som detta kräver samt ha modet att reagera för brister i arbetsmiljön. Det handlar t.ex. om att tidigt reagera på upprepad korttidssjukfrånvaro, kränkningar, härskartekniker och andra etiska dilemman. Områden där utmaningarna ökar är inom ohälsa och den psykiska ohälsan.

Sjukfrånvaro

Uppföljningen av sjukfrånvaron har varit bristfällig under 2019 till stora delar beroende på svårigheter att få fram korrekt data ifrån lönesystemet.

Sjukfrånvaro	2019-07-31	2018-12-31
Total sjukfrånvaro	**7,1 %**	7,3 %
Långtidssjukfrånvaro [1]	**2,0 %**	2,2 %
Sjukfrånvaro män	**4,8 %**	5,2 %
Sjukfrånvaro kvinnor	**7,9 %**	8,1 %
Anställda – 29 år	**6,3 %**	6,8 %
30 – 39 år	**7,0 %**	7,7 %
40 – 49 år	**6,7 %**	6,3 %
50 – 59 år	**7,2 %**	7,4 %
60 år -	**8,9 %**	9,3 %

[1] Med långtidssjuk avses sjukfrånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer.

Personalsammansättning

Medeltal anställda	2019-07-31 Medeltal anställda	Varav män	Varav kvinnor	2018-12-31 Medeltal anställda	Varav män	Varav kvinnor
Hela kommunen	**4700**	**1148**	**3552**	**4666**	**1131**	**3535**
Kommunstyrelsen	705	242	463	716	250	466
Myndighetsnämnden	31	10	21	30	10	20
Miljö & Samhälls-byggnadsnämnden	85	41	44	85	40	45
Kultur & fritidsnämnden	169	72	97	172	76	96
Barn & utbildningsnämnden	1807	434	1373	1857	447	1410
Socialnämnden	754	177	577	666	150	516
Omvårdnadsnämnden	1153	174	979	1142	159	983

Fördelning	2019-07-31	2018-12-31
Tillsvidareanställningar	**4200**	4189
Tidsbegränsade anställningar	**521**	498
Tillsvidareanställda årsarbetare	**4049,5**	4024,9
Timanställda under året i årsarbetare	**-**	-

Åldersfördelning	2019-07-31	2018-12-31
→ 29 år	**13 %**	13 %
30–39 år	**21 %**	22 %
40–49 år	**26 %**	26 %
50–59 år	**26 %**	26 %
60 år →	**14 %**	13 %

Årsarbetare	2019-08-31	2018	2017	2016
Hela kommunen	**4 439**	**4 488**	**4 325**	**4 220**
Kommunstyrelsen	671	693	677	621
Myndighetsnämnden	29	30	28	25
Miljö- & Samhällsbyggnadsnämnden	82	82	78	81
Kultur- & fritidsnämnden	158	160	159	152
Barn- och utbildningsnämnden	1 789	1 814	1 707	1 659
Socialnämnden	644	641	632	600
Omvårdnadsnämnden	1 063	1 067	1 041	1 081

Väsentliga händelser

Rekrytering och kompetensförsörjning

Flera av kommunens verksamhetsområden arbetar aktivt med rekrytering. Falu kommun har under perioden haft svårt att rekrytera personal inom yrken som exempelvis socionomer och kockar. Särskilt utmanande är det med olika typer av timvikarier eller kortare vakanser. Inom kosten eftersträvas fasta pooltjänster. Det är en attraktivare arbetsform vilket gör det enklare att rekrytera. Svårigheter att rekrytera exempelvis socionomer, medför extra kostnader då konsulter behöver hyras in.

Arbetsmiljö och sjukfrånvaro

Arbete för en bättre arbetsmiljö och minskad sjukfrånvaro pågår kontinuerligt. Inom skolan pågår ett projekt avseende implementering av tidiga insatser för att på sikt få ner sjuktalen, både kort- samt långtidssjukskrivningar. Utifrån projektets kartläggning har en ny introduktion genomförts med gott resultat. Målgruppen är nyanställda och kommer återkomma vid varje terminsstart. HR-specialisten i projektet fungerar som ett extra stöd till rektorerna i arbetsmiljörelaterade frågor. De genomför terminsvis skolbesök för att stötta rektorerna i vilka utmaningar de specifika skolorna har avseende arbetsmiljöfrågor.

Vid större risk för sjukskrivning används företagshälsovården för att motverka flera sjukskrivningar. Samverkan inom kommunens organisation är också avgörande för att kunna hantera sjukfrånvaro och vakanser.

Inom vård- och omsorg är sjukfrånvaron hög. Det medför högre kostnader, men även lägre kvalitet i verksamheten, exempelvis genom

minskad effektivitet i arbetsgrupperna och minskad kontinuitet.

Arbete med en förbättrad arbetsmiljö fortskrider också på olika sätt. Under våren genomfördes en enkät om den psykosociala arbetsmiljön (OSA-enkät). Resultatet arbetas med på de arbetsplatser som deltog i enkätundersökningen.

FINANSIELL ANALYS FÖR KOMMUNEN OCH UPPFÖLJNING AV FINANSIELLA MÅL

MODELL FÖR FINANSIELL ANALYS

För att kartlägga och analysera resultat, utveckling och ställning för Falu kommun används en finansiell analysmodell som benämns RK-modellen (Resultat, Risk, Kapacitet, Kontroll). Målsättningen är att utifrån dessa identifiera eventuella finansiella möjligheter och problem och därigenom försöka klargöra om kommunen har en god ekonomisk hushållning som föreskrivs i kommunallagen.

FINANSIELL ANALYS

Resultat	Kapacitet	Risk	Kontroll

Nedan lämnas en redogörelse för det ekonomiska utfallet för Falu Kommun per augusti 2019 samt prognos för helåret 2019.

Sammanfattning av det ekonomiska läget

	2019 prognos	Budget	2018
Verksamhetens intäkter	578	542	673
Verksamhetens kostnader	-3 974	-3 870	-3 913
Avskrivningar	-136	-136	-121
Verksamhetens nettokostnader	**-3 532**	**-3 464**	**-3 362**
Skatteintäkter	2 924	2 912	2 826
Generella statsbidrag och utjämning	622	622	563
Verksamhetens resultat	**14**	**70**	**27**
Finansiella intäkter	23	27	31
Finansiella kostnader	-27	-27	-18
Årets resultat	**10**	**70**	**41**
Upplösning reservering pensionskostnader	2	2	3
Årets resultat inkl. upplösning	**12**	**70**	**44**

DET FINANSIELLA RESULTATET

FINANSIELL ANALYS

Resultat	Kapacitet	Risk	Kontroll

Periodens utfall och helårsprognos

Kommunens resultat för perioden januari till augusti 2019 uppgår till 78 mnkr. Prognosen för helår visar på ett positivt resultat på endast 9,5 mnkr vilket är 61 mnkr lägre än budget. Falu kommun har en ansträngd ekonomi vilket tydliggjorts under året under arbetet med besparingsåtgärder inför 2020.

Ett av målen för god ekonomisk hushållning som kommunfullmäktige fastställt är att årets resultat ska uppgå till minst 2 procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Motiven till att uppnå ett sådant överskott är till exempel kommande års investeringsbehov, ökade kostnader för avtalspensioner, strävan att stärka soliditeten och en reserv för oförutsedda händelser. Prognostiserat resultat motsvarar 0,3 procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag. Målet är därmed inte uppnått.

	2019 prognos	2018	2017	2016
Årets resultat	9,5	44	139	118
Resultat i förhållande till skatteintäkter i %	0,3	1,3	4,1	3,7

Beräkning och redovisning av balanskravsresultat

Lagstiftaren har lagt fast ett golv för hur låga resultat kommuner får ha, hur eventuella överskridanden ska hanteras och hur resultatet ska beräknas, det vill säga reglerna kring det så kallade balanskravet.

Balanskravsresultat (mnkr)	2019 prognos	2018
Årets resultat enligt resultaträkningen (exklusive återförd reservering inom eget kapital)	9,5	42
Reducering av samtliga realisationsvinster	-1,4	0
Balanskravsresultat	**8,1**	**42**

Falu Kommun har inga gamla underskott som ska återställas i enlighet med balanskravet. Prognosen för årets resultat innebär alltså att det inte uppkommer några underskott som behöver regleras under kommande år.

Utveckling av intäkter och kostnader

Verksamhetens intäkter uppgår till 421 miljoner kronor, vilket är en minskning med 23 miljoner kronor eller 5,2 procent jämfört med samma period föregående år. Ökningen av verksamhetens intäkter mellan delårsboksluten 2017 och 2018 var 2,5 procent vilket motsvarade cirka 11 miljoner kronor.
Totalt sett har statsbidragen och driftsbidragen från socialstyrelsen, migrationsverket, AMS och kommuner och landsting minskat med 40 miljoner kronor jämfört med motsvarande period föregående år. Statsbidragen från skolverket har ökat till följd av flera satsningar inom skolan som till exempel jämlik skola och likvärdig skola samt satsningen på fritidshem samt mindre barngrupper.
Statsbidraget från migrationsverket har dock fortsatt att minska jämfört med tidigare år till följd av sänkta ersättningsnivåer samt minskat antal nyanlända. Vid delåret 2019 hade kommunen intäkt från försäljning av anläggningstillgångar med cirka 2 miljoner kronor.

Verksamhetens kostnader uppgår till 2 613 miljoner kronor, vilket är en ökning med 85 miljoner kronor eller 3 procent jämfört med samma period föregående år.

Kommunens personalkostnad har ökat med cirka 65 miljoner kronor till 1 560 miljoner kronor jämfört med samma period 2018, vilket innebär en ökning på 4 procent (6). Personalkostnadernas andel av verksamheternas kostnader utgör 60 procent, vilket är något högre än samma period föregående år (59). Kommunens totala personalkostnader hamnar högre än budgeterad kostnad. Detta beror till stor del på ökade lönekostnader som en följd av ökade volymer både inom förskolan, grundskolan och äldreomsorgen. Helårsprognosen visar ca 47 mnkr högre personalkostnader än budgeterat.
I kommunens personalkostnader ingår pensionskostnader inklusive löneskatt med 133 miljoner kronor jämfört med 130 miljoner kronor för samma period föregående år.

Avskrivningar på anläggningstillgångar uppgår i år till 89 miljoner kronor vilket är 10 miljoner kronor högre än samma period föregående år, vilket främst beror på nyanskaffningar av byggnader.

Verksamhetens nettokostnad, inklusive avskrivningar och pensioner, uppgår i delåret 2019 till 97 procent av skatteintäkter och bidrag vilket är en ökning med 5 procent jämfört med samma period 2018.

Utveckling av skatteintäkter och generella bidrag

Årets skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning uppgår till 2 353 miljoner kronor, vilket är en ökning med 95 miljoner kronor jämfört med samma period 2018 och 11 miljoner kronor högre jämfört med budget. Både skatteintäkterna har och generella statsbidrag och utjämning har ökat jämfört med samma period 2018. Prognosen för helår pekar på att skatteintäkter och utjämning kommer att bli 12 mnkr högre än budgeterat.

Skatteutjämningssystemet syftar till att skapa likvärdiga förutsättningar för kommuner att genomföra det åtagande som en kommun har, oavsett inkomstförhållande och strukturella kostnadsskillnader. Till och med andra tertialet 2019 fick Falu kommun 300 miljoner kronor i inkomstutjämningsbidrag. Utjämningssystemet för LSS-kostnader

innebar en intäkt på 5,9 miljoner kronor, att jämföra med en kostnad på 0,7 mkr motsvarande period föregående år. Från och med 2008 redovisas intäkter för kommunala fastighetsavgifter separat i kommunens redovisning. Dessa uppgår i årets bokslut till 81 miljoner kronor (79).
Avgiften från kostnadsutjämningssystemet uppgick till 14 miljoner kronor (8). Kostnads-utjämningen ska utjämna för strukturella kostnadsskillnader för förhållandena i Falun jämfört med riket.

Årets investeringar

Falu kommuns totala investeringsutgifter för delåret 2019 uppgick till 232 miljoner kronor. Av den totala investeringsbudgeten på 498 miljoner kronor har 46 procent använts.
Ett mått att analysera kommunens investeringar är självfinansieringsgraden. Investeringar som görs i den kommunala verksamheten innebär kostnadsbelastningar över långa perioder. Det är därför viktigt att investeringarna finansieras så att kommande generationer inte belastas med effekter av tidigare investeringar. Självfinansieringsgraden visar till hur stor del av kommunens investeringar finansieras enbart med medel som kommunens själv genererat. Detta mål följs upp på helårsbasis. **KAPACITET**

FINANSIELL ANALYS

Resultat	Kapacitet	Risk	Kontroll

En viktig parameter för att avläsa kommunens långsiktiga kapacitet är att se på utvecklingen av det finansiella handlingsutrymmet. Detta mäts genom soliditet.

Soliditet

Soliditeten anger hur stor del av kommunens tillgångar som finansierats med eget kapital, det vill säga inte genom lån. Ju högre soliditet kommunen har, desto lägre är skuldsättningen. Hur soliditeten utvecklas påverkas av det årliga resultatet och förändringen av tillgångarna. En stark soliditet innebär en ökad handlingsfrihet och en förmåga att hantera variationer i resultatutvecklingen.
Falu kommun beräknar soliditeten med samtliga tillgångar och skulder, inklusive de pensionsåtaganden som inte redovisas i balansräkningen utan som en ansvarsförbindelse. Soliditeten har ökat från cirka minus 35 procent år 2013 till plus 6 procent år per delåret 2019. Det innebär att kommunens eget kapital från och med nu täcker kommunens skulder inklusive de gamla pensionsskulderna.
Trots att soliditeten har ökat de senaste åren är den låg i jämförelse med andra kommuner. Genomsnittlig soliditet inklusive pensionsåtaganden, för alla Sveriges kommuner, uppgick 2018 till 26 procent (källa: Kolada).

RISKFÖRHÅLLANDEN

FINANSIELL ANALYS

Resultat	Kapacitet	Risk	Kontroll

En förutsättning för att kommunallagens bestämmelser om god ekonomisk hushållning ska kunna uppnås är att kommunen har en balanserad likviditet samt att kommunfullmäktiges beslut om internkontroll efterlevs.

Likviditet

Likviditeten beskriver kommunens kortsiktiga betalningsförmåga. Den kan visas som omsättningstillgångar i relation till kortfristiga skulder, kassalikviditet. Om måttet är 100 procent innebär det att omsättningstillgångarna är lika stora som de kortfristiga skulderna. Ju lägre tal, desto större är risken att likviditetsbrist uppstår.
I kommunens kortfristiga skulder ingår en semesterskuld som troligen inte kommer att omsättas under det närmaste året då den betalas ut först när den anställde tar semester eller avslutar sin anställning.

Kassalikviditet i %	2019 (delår)	2018 (helår)
Inklusive semesterskuld	59 %	60%
Exklusive semesterskuld	69 %	73%

Kassalikviditeten är lägre i jämförelse med övriga kommuner i Sverige. Genomsnittlig kassalikviditet för alla Sveriges kommuner uppgick 2018 till 113,8 procent (källa: Kolada).
Likviditeten har klarats under dessa år tack vare lägre investeringar än beräknat samt de positiva resultaten under de senaste åren. Lånestocken kommer dock att behöva öka kraftigt, till följd av höga investeringar under de kommande åren, för att klara behovet av likviditet.
Finansnettot uppgick till plus 5 miljoner kronor vilket är 6 miljoner kronor bättre än budgeterat vilket främst beror lägre räntekostnader än budgeterat. Kalkylerad genomsnittlig ränta för hela lånestocken uppgick till 0,6 procent (0,1).

Lånestocken ökade från 125 miljoner kronor per helåret 2108 till 225 miljoner kronor till och med andra tertialet 2019.

Utveckling av lånestock (mnkr)

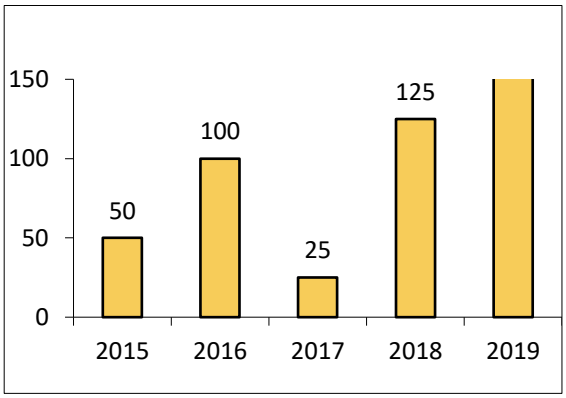

Borgensåtaganden och skuldsättning

Falu kommuns borgensåtaganden uppgår till 3 433 miljoner kronor. För Kopparstaden AB är borgensbeloppet 1 130 miljoner kronor. För övriga helägda företag uppgår borgensbeloppet till 2 230 miljoner kronor. Av beloppet utgör 545 miljoner kronor förmedlade lån, vilket kan likställas med en borgen.

Borgensåtagandet innebär i sig en risk i det fall verksamheterna skulle ha svårt att fullgöra sina betalningar till gäldenärerna. En bedömning av dessa risker ger vid handen att åtagandet mot bostadsbolaget torde ha lägst risk då efterfrågan på bostäder under en längre tidsperiod varit hög och även kan förväntas präglas av stor efterfrågan de närmaste åren. Även Lugnet i Falun AB får anses ha låg risk då Falu kommun hyr största delen av befintligt fastighetsbestånd.
Åtagandena mot el- och energibolagen torde däremot innebära en något större risk genom det beroende som finns av en mer föränderlig marknad, där samhälls- och privatekonomi spelar en större roll för efterfrågan, än vad som är fallet för bostadsbolaget. Risken i el- och energibolagen måste dock för närvarande bedömas som mycket begränsad.

Risken i borgensåtagandet mot övriga bolag, moderbolaget i koncernen, är förknippad med den risk som finns att dotterbolagen inte kan lämna de koncernbidrag som erfordras för att täcka moderbolagets kostnader avseende i huvudsak räntor på lån.
Den risk som borgensåtaganden innebär kan medföra att kommunen i ett första steg måste inrikta sig på att inom bolagskoncernen lämna bidrag till företag som inte klarar sina åtaganden samt, i ett nästa steg, att som ägare skjuta till kapital. Den maximala storleken på dessa kapitaltillskott kan på kort sikt bedömas utifrån vilka kostnader bolagen har för ränta på lånen då kommunen genom att täcka räntekostnaden, till del eller helt, kan ge bolagen tillräcklig betalningsförmåga gentemot gäldenärerna. På längre sikt kan denna metod inte användas utan ett kapitaltillskott måste göras om bolagen inte klarar att återställa sin betalningsförmåga.

Pensionsförpliktelse

Falu Kommuns redovisning av pensionsåtaganden redovisas enligt den så kallade blandmodellen. Det innebär att pensionsåtaganden som intjänats till och med 1997 redovisas som ansvarsförbindelser. Kostnaden redovisas på det år som utbetalning av intjänad pensionsrätt sker. Pensions-intjänande från och med 1998 redovisas som en skuld i balansräkningen och kostnadsförs det år det intjänas. De pensionsförpliktelser som uppstått från och med 1998 och framåt, redovisas löpande under intjänandeperioden som en kostnad i resultaträkningen och som en avsättning och kostfristig skuld i balansräkningen.

Nedan visas kommunens totala pensionsförpliktelse per 31 augusti 2019, jämförelsetal är per helår.

	2019 delår	2018	2017	2016
Pensionsförpliktelse i balansräkning	225	213	194	194
Pensionsförpliktelse som ansvarsförbindelse	1300	1303	1371	1418
Summa pensions-förpliktelse	**1525**	**1516**	**1565**	**1612**

KONTROLL

FINANSIELL ANALYS

Resultat | Kapacitet | Risk | Kontroll

Finansiella mål för god ekonomisk hushållning

I det finansiella perspektivet handlar god ekonomisk hushållning främst om att säkerställa att varje generation själv bär kostnaderna för den service som den konsumerar. Det innebär också att ingen kommande generation ska behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat.
De finansiella mål som kommunfullmäktige har fastställd för att säkerställa att Falu Kommun har en god ekonomisk hushållning är:

1. Kommunens resultat ska uppgå till minst 2 procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.

Prognosen för helåret 2019 visar på ett resultat om 9,5 miljoner kronor vilket motsvarar 0,3 procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.
Prognosen innebär därmed att målet inte kommer att uppfyllas för 2019.

2. Soliditeten inklusive ansvarsförbindelse för pensioner ska vara minst 0 procent år 2019.

Soliditeten har ökat från cirka minus 35 procent år 2007 till plus 6 procent vid delåret 2019. Målet bedöms därmed bli uppfyllt 2019.

3. Självfinansieringsgraden, under en 5-årsperiod, ska vara minst 95 procent.

Självfinansieringsgraden i kommunen de senaste fem åren, 2014–2018, uppgår till 100 procent. Målet mäts på helårsbasis.

Budgetföljsamhet

En viktig förutsättning för att uppnå en god ekonomisk hushållning är att kommunens nämnder och styrelse klarar av att bedriva verksamheten inom tilldelade budgetanslag. Det vill säga att det finns god budgetföljsamhet i kommunen.

	Prognos delår 2019	Utfall helår 2018
Budgetavvikelse nämnder	-61	-25

I prognosen för helår 2019 visar nämnderna (inklusive finansverksamheten) tillsammans kraftiga negativa avvikelser jämfört med budget på 61 miljoner kronor. Dessa kraftiga avvikelser är mycket alarmerande. Som en följd av årets negativa prognoser har ett omfattande besparingspaket som omfattar alla kommunens verksamheter arbetats fram under året inför 2020. Inför kommande år är det av yttersta vikt att nämndernas negativa budgetavvikelser minskar. Detta är avgörande för att skapa förutsättningar för att leva upp till intentionerna om god ekonomisk hushållning långsiktigt.

Den största positiva avvikelsen finns hos Kommunstyren som visar en prognos på 29 miljoner kronor. Största delen av det positiva resultatet består av ej nyttjad reserv för oförutsedda händelser.
De största negativa avvikelserna finns hos Socialnämnden som visar en negativ prognos på 84 miljoner kronor samt Omvårdnadsnämnden som visar en prognos på 22 miljoner kronor. En utförligare beskrivning av nämnderna utfall finns i avsnittet driftredovisning.
I och med de stora budgetavvikelserna för 2019 så når kommunen inte upp till de uppsatta finansiella målen för god ekonomisk hushållning.

SAMMANFATTNING FINANSIELL ANALYS

FINANSIELL ANALYS			
Resultat	Kapacitet	Risk	Kontroll

Den finansiella analysens syfte är att tydliggöra ekonomiska styrkor och svagheter i kommunen. Kommunen har under flera år redovisat resultat som överstiger budget och prognos. Vid årsbokslutet 2018 var denna trend bruten och resultatmålet uppfylldes ej. Prognosen för 2019 visar även den på att resultatmålet ej kommer att uppfyllas. Kommunen har dock inga gamla underskott som behöver återställas, samt att årets resultat är positivt, vilket gör att balanskravet är uppfyllt.

Kommunen har en fortsatt hög investeringstakt vilket gör att självfinansieringsgraden sjunker och lånen ökar. Följden av detta blir högre räntekostnader för kommunen kommande år.

Budgetföljdsamheten och prognossäkerheten varierar kraftigt mellan nämnderna, vilket behöver förbättras för att säkerställa att målen för god ekonomisk hushållning uppfylls kommande år.

Kommunens ekonomi på sikt

En avgörande faktor för kommunens ekonomi framöver är en fortsatt bra ekonomistyrning och en god budgetdisciplin. Kommunen har fortsatt hög investeringstakt och investeringarna uppgick till och delåret 2019 till 232 miljoner kronor. Soliditeten har förbättrats och uppgår till 6 procent inklusive ansvarsförbindelsen för pensioner. Förbättrad soliditet ökar på längre sikt generellt kapaciteten att möta finansiella svårigheter.

Den höga investeringsnivån beräknas fortgå under de närmaste åren. Givet kommunens nuvarande resultatmål om 2 procent medför högre investeringar kommande år en lägre självfinansieringsgrad, vilket i sin tur kommer öka lånestocken med 100–150 miljoner kronor per år. Detta påverkar i sin tur resurserna till löpande drift inom verksamheterna och därför måste en ständig avvägning göras mellan önskvärd storlek på resultat och storlek på planerade investeringar.

KOMMUNKONCERNENS EKONOMISKA UTFALL

En sammanställd redovisning för kommunkoncernen presenteras endast i årsredovisningen. Per augusti 2019 presenteras en sammanställning av balans- och resultaträkning för bolagen som ingår i koncernen. Se vidare under avsnittet ”Kommunkoncernen”.

I koncernens ekonomiska utfall ingår förutom utfallet för Falu kommun även utfallet för följande enheter:

- Falu Stadshus AB, med dotterbolagen Falu kommuns förvaltning AB, Lugnet i Falun AB, Falu Energi & Vatten AB (koncern) samt Kopparstaden AB (koncern)
- Förvaltningsbolaget Högskolefastigheten Lugnet KB
- Räddningstjänsten Dala Mitt, kommunförbund med 36,8 procent.

Resultaträkning

mnkr	Not	2019-01-01 -2019-08-31	2018-01-01 -2018-08-31	Prognos 2019-12-31	Budget 2019-12-31
Verksamhetens intäkter	2	421	444	578	542
Verksamhetens kostnader	3	-2 613	-2 528	-3 974	- 3 870
Avskrivningar	4	-89	-78	-136	-136
Verksamhetens nettokostnader		**-2 281**	**-2 162**	**-3 532**	**-3 464**
Skatteintäkter	5	1 942	1 885	2 924	2 912
Generella statsbidrag och utjämning	6	411	373	622	622
Verksamhetens resultat		**72**	**96**	**14**	**70**
Finansiella intäkter	7	17	24	23	27
Finansiella kostnader	8	-12	-13	-27	-27
Resultat efter finansiella poster		**78**	**106**	**10**	**70**
Periodens resultat		**78**	**106**	**10**	**70**
Upplösning reservering pensionskostnader	9	2	3	2	2
Årets resultat inklusive upplösning		**80**	**109**	**12**	**72**

Balansräkning

mnkr

	Not	2019-08-31	2018-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	10	7	2
Materiella anläggningstillgångar			
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	11	2 076	1 952
Maskiner och inventarier	12	120	123
Finansiella anläggningstillgångar	13, 14	587	589
Summa anläggningstillgångar		**2 790**	**2 666**
Omsättningstillgångar			
Förråd	15	2	3
Fordringar	16	264	272
Kassa och Bank	17, 18	127	203
Summa omsättningstillgångar		**393**	**478**
SUMMA TILLGÅNGAR		**3 183**	**3 144**
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	19		
Eget kapital			
Balanserat resultat		1 364	1 320
Balanserat resultat, reservering		18	20
Årets resultat inklusive återförd reservering		80	44
Summa eget kapital		**1 462**	**1 384**
Avsättningar			
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	20	225	213
Andra avsättningar	21	12	12
Skulder			
Långfristiga skulder	22	822	738
Kortfristiga skulder	23	662	796
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		**3 183**	**3 144**

Balansräkning

Mnkr	Not	2019-08-31	2018-12-31
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER	24		
Panter och därmed jämförliga säkerheter			
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulder eller avsättningar		1 300	1 303
		1 300	**1 303**
Ansvarsförbindelser			
Övriga ansvarsförbindelser		3 434	3 420
Summa panter och ansvarsförbindelser		**3 734**	**4 723**

Kassaflödesanalys

mnkr	Not	2019-01-01 -2019-08-31	2018-01-01 -2018-08-31
Den löpande verksamheten			
Årets resultat		78	106
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet			
Av- och nedskrivningar		89	78
Gjorda avsättningar		12	14
Övriga ej likviditetspåverkande poster		1	6
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		**102**	**98**
Ökning/minskning förråd och varulager		1	8
Ökning/minskning kortfristiga fordringar		8	-48
Ökning/minskning kortfristiga skulder		-134	62
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**55**	**226**
Investeringsverksamheten			
Investering i immateriella anläggningstillgångar		-6	0
Investering i materiella anläggningstillgångar		-226	-206
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		1	0
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		**-231**	**-206**
Finansieringsverksamheten			
Upptagna lån		100	0
Minskning av långfristiga fordringar		0	2
Minskning av avsättning pga utbetalningar		0	-4
Ökning övriga långfristiga skulder		0	1
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		**100**	**-1**
Årets kassaflöde		**-76**	**19**
Likvida medel vid årets början			
Likvida medel vid årets början		203	160
Likvida medel vid årets slut	16	**127**	**179**

Tilläggsupplysningar

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR).

Tillämpade redovisningsprinciper har ändrats sedan det senaste upprättade bokslutet (2018). Från och med 1 januari 2019 gäller ny lagstiftning och RKR har i samband med detta gett ut nya rekommendationer. De områden som berörs av de nya rekommendationerna nämns nedan.

Sammanställd redovisning

I den kommunala koncernen ingår samtliga bolag och kommunalförbund där kommunen har minst 20% inflytande i. Under året har inga förändringar skett i kommunkoncernens sammansättning.

Den nya lagstiftningen samt RKR R17 ställer inte krav på sammanställd redovisning i delårsrapporten, därav upprättas inte någon sammanställd redovisning i denna delårsrapport. Istället redovisas delårsresultat samt helårsprognos för respektive koncernbolag samt resultat- och balansräkning för kommunen och de kommunala koncernföretagen, utan elimineringar. De bolag som är undantagna från sammanställd redovisning i årsbokslutet är även exkluderade i delårsbokslutet.

En fullständig sammanställd redovisning upprättas i samband med årsbokslut.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster särredovisas när dessa förekommer i not till respektive post i resultaträkningen och/eller i kassaflödesrapporten.
Som jämförelsestörande betraktas poster som är sällan förekommande och överstiger 10 mnkr.

INTÄKTER

Redovisning av skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s augustiprognos i enlighet med rekommendation RKR R2 Intäkter. Kommunalskatten periodiseras, vilket innebär att kommunen i bokslutet har bokfört en preliminär slutavräkning för 2018 och periodens del av preliminär slutavräkning för 2019.

Övriga intäkter

Försäljning av varor och tjänster redovisas vid leverans till kunden, i enlighet med försäljningsvillkoren. Försäljningen redovisas efter avdrag för moms och rabatter. I koncernredovisningen elimineras koncernintern försäljning. Övriga intäkter som intjänats intäktsredovisas enligt följande:
Hyresintäkter i den period uthyrningen avser, ränteintäkter i enlighet med effektiv avkastning samt erhållen utdelning när rätten att erhålla utdelning bedöms som säker.

Investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar tas från och med 2010 upp som en förutbetald intäkt och redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningarnas respektive nyttjandeperiod.

Den nya rekommendation RKR R2 Intäkter angav att gällande exploateringsbidrag och investeringsbidrag så kan periodisering via balansräkningen endast ske vid offentliga bidrag. Det innebär att övriga bidrag ska resultatföras när tillgången är färdigställd och tagen i bruk. Effekterna av detta medför en stor påverkan på resultatet, på kort sikt kommer resultaten förbättras och på lång sikt kommer kostnaderna för avskrivningarna att öka och det kommer inte finnas någon periodiserad intäkt att matcha kostnaden mot.

I juni 2019 beslutade RKR att man tills vidare kan välja att tillämpa den äldre rekommendationen RKR 18.1, vilken tillåter att denna typ av bidrag och ersättningar periodiseras. En remissomgång avseende intäktsrekommendationen är planerad. Vi har fattat beslutat om att avvakta vart dessa diskussioner leder innan vi genomför någon förändring, men vi förbereder vår redovisning om RKR beslutar periodisering ej är tillåten.

KOSTNADER

Avskrivning immateriella tillgångar

Avskrivning av immateriella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. De avskrivningstider som tillämpas är 5 år samt 7 år. Den längre avskrivningstiden motiveras av att det nya intranätet är konstruerat för att vara i bruk längre än sju år.

Avskrivning maskiner och inventarier

Avskrivning av materiella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs emellertid inga avskrivningar. En samlad bedömning av nyttjandeperioden för respektive tillgång görs. Tillgångstypen skrivs sedan av på den närmast lägre avskrivningstiden. Följande avskrivningstider tillämpas: 3, 5, 10, 20, 33 år.

Avskrivningar mark, byggnader och tekniska anläggningstillgångar

Från och med 2015 tillämpas komponentavskrivning för kommunens förvaltningsfastigheter. Avskrivningarna beräknas då separat för komponenter där skillnaden i förbrukningen bedömts vara väsentlig. För fritidsanläggningar, gator och vägar används fortfarande linjär avskrivning för hela anläggningarna. Avskrivning görs då för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. Avskrivningsmetod - komponentavskrivning Komponenter har beräknats separat på större byggnader inom respektive fastighet. Byggnaderna består av ett antal komponenter med olika nyttjandeperioder. Huvudindelningen är byggnader och mark. Ingen avskrivning sker på komponenten mark vars nyttjandeperiod bedöms som obegränsad. Byggnaderna består av flera komponenter vars nyttjandeperiod varierar. Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivningen på byggnader:

- Stomme, 50 år
- Stomkompletteringar., innerväggar, m.m., 20-40 år
- Installationer; värme, el, VVS, ventilation mm, 20-40 år
- Yttre ytskikt; fasader, yttertak mm, 20-30 år
- Inre ytskikt, maskinell utrustning mm, 10-15 år

Avskrivningsmetod - linjär avskrivning

På fritidsanläggningar, gator och vägar tillämpas linjär avskrivning, det vill säga lika stora nominella belopp varje år. Avskrivning påbörjas när tillgången tas i bruk. Följande avskrivningstider tillämpas normalt i kommunen: 3, 5, 10, 15, 20, 25, 33, 50 år. En samlad bedömning av nyttjandeperioden för respektive tillgångstyp görs. Tillgångstypen skrivs sedan av på den närmast lägre avskrivningstiden. Individuella bedömningar av nyttjandeperioden kan förkomma, vilken därmed kan avvika från kommunens normala avskrivningstider. Omprövning av nyttjandeperioden sker om det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt (t.ex. verksamhetsförändringar, teknikskiften, organisationsförändringar). Om en ny bedömning av nyttjandeperioden avviker från tidigare fastställd avskrivningstid ändras avskrivningstiden alltid om den bedöms vara kortare.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst 3 år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Gränsen för mindre värde har satts till ett halvt prisbasbelopp och gäller som gemensam gräns för materiella och immateriella tillgångar och därmed också för finansiella leasingavtal.

Långfristiga skulder

Kommunen har, i avsikt att sprida ränterisken i lånestocken, löpande förfall av externa lån, vilket innebär att lånen sätts om regelbundet med relativt korta intervall. Lån som ska sättas om betraktas som långfristiga. Endast lån som inte kommer att sättas om har i redovisningen hanterats som kortfristiga. Investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar som kommunen erhållit från och med 2010 redovisas som förutbetalda intäkter bland långfristiga skulder. Intäkterna resultatavräknas i takt med att berörda anläggningar skrivs av. I samband med den nya rekommendationen RKR R2 Intäkter kan denna redovisning komma att ändras, se under avsnitt ”Övriga intäkter”.

Avsättningar

Avsättningar har skett med de maximala skadestånd som kan komma att belasta kommunen i de rättvisetvister som är väckta mot kommunen. Kostnaderna kan komma att bli lägre när tvisterna är behandlade i aktuella rättsinsatser.

Värdering och upplysningar om pensionsförpliktelser

Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS17. Pensionsåtaganden för anställda i företag som ingår i kommunkoncernen redovisas enligt BFNAR 2012:1 (K3). För avtal med samordningsklausul utgår beräkningen från de förhållanden som är kända vid bokslutstillfället. Om inget annat är känt görs beräkningen utifrån att ingen samordning kommer att ske. Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning när det är troligt att de kommer att leda till utbetalningar. Avtal som inte lösts ut redovisas som ansvarsförbindelse. I 2010 års bokslut gjordes reservering för delar av pensionsåtagandet, vilket intjänades före 1998, inom kommunens eget kapital. Reserveringen är avsedd att täcka delar av kostnadsökningen för den så kallade ”bromsen” under kommande år.

Den särskilda löneskatten på pensionskostnaden har periodiserats. 2019 års löneskatt för perioden belastar resultatet.

Semesterlöneskuld

I delårsbokslutet har semesterlöneskuldens säsongsvariation en resultatpåverkande effekt. Under vårmånaderna byggs semesterlöneskulden upp och semesteruttaget är stort under sommaren och bidrar till en minskad semesterlöneskuld som åter byggs upp genom nytt intjänande resten av året, därav den relativt höga förbrukningen under perioden.

Not 2 Verksamhetens intäkter

	2019-01-01 -2019-08-31	2018-01-01 -2018-08-31
Försäljningsintäkter	25	22
Taxor och avgifter	82	79
Hyror och arrenden	57	56
Bidrag	179	210
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	73	74
Exploateringsintäkter	3	2
Realisationsvinster	2	0
Summa verksamhetens intäkter	**421**	**444**

Not 3 Verksamhetens kostnader

	2019-01-01 -2019-08-31	2018-01-01 -2018-08-31
Löner och sociala avgifter	-1 427	-1 365
Pensionskostnader	-133	-130
Inköp av anläggnings- och underhållsmaterial	-7	-8
Bränsle, energi och vatten	-38	-35
Köp av huvudverksamhet	-503	-468
Lokal- och markhyror	-110	-104
Lämnade bidrag	-113	-111
Övriga kostnader	-284	-308
Summa verksamhetens kostnader	**-2 613**	**-2 528**

Not 4 Avskrivningar

	2019-01-01 -2019-08-31	2018-01-01 -2018-08-31
Avskrivning immateriella tillgångar	-1	0
Avskrivning byggnader och anläggningar	-68	-62
Avskrivning maskiner och inventarier	-19	-19
Summa avskrivningar	**-89**	**-78**

Not 5 Skatteintäkter

	2019-01-01 -2019-08-31	2018-01-01 -2018-08-31
Preliminär kommunalskatt	1 959	1 892
Preliminär slutavräkning innevarande år	-20	0
Slutavräkningsdifferens föregående år	3	-7
Summa skatteintäkter	**1 942**	**1 885**

Not 6 Generella statsbidrag och utjämning

	2019-01-01 -2019-08-31	2018-01-01 - 2018-08-31
Inkomstutjämningsbidrag/-avgift	301	278
Kostnadsutjämningsbidrag	-14	-8
Regleringsbidrag/-avgift	28	6
Generella stadsbidrag	11	19
LSS-utjämning	6	-1
Kommunal fastighetsavgift	81	79
Summa generella statsbidrag och utjämning	**411**	**373**

Not 7 Finansiella intäkter

	2019-01-01 -2019-08-31	2018-01-01 -2018-08-31
Utdelning på aktier och andelar	0	1
Borgensavgifter koncernbolag	7	7
Ränteintäkter från koncernbolag	6	9
Resultatandel från andel i kommanditbolag	-2	1
Övriga finansiella intäkter	7	8
Summa finansiella intäkter	**17**	**25**

Not 8 Finansiella kostnader

	2019-01-01 -2019-08-31	2018-01-01 -2018-08-31
Räntekostnader	-7	-9
Ränta på pensionsavsättningar	-5	-3
Övriga finansiella kostnader	0	-1
Summa finansiella kostnader	**-12**	**-13**

Not 9 Upplösning reservering för pensionskostnader

2010 gjordes en reservering inom eget kapital för att täcka ökade pensionskostnader för den så kallade "Bromsen" som slog till 2010 och som kommer att innebära ökade pensionskostnader för kommunen under många år framöver.

	2019-01-01 -2019-08-31	2018-01-01 -2018-08-31
Upplösning för ökade pensionskostnader	2	3
Summa	**2**	**3**

Not 10 Immateriella anläggningstillgångar

	2019-08-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärden	14	14
Inköp	6	1
Försäljningar/utrangeringar	-1	-1
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**19**	**14**
Ingående avskrivningar	-13	-13
Försäljningar/utrangeringar	1	1
Årets avskrivningar	-1	-1
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-12**	**-13**
Utgående redovisat värde	**7**	**2**

Not 11 Mark, byggnader och tekniska anläggningar

	2098-08-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärden	3 321	3 126
Investeringar	0	0
Försäljningar/utrangeringar	-49	-34
Omklassificering från pågående arbete	119	229
Övriga omklassificeringar	4	
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**3 395**	**3 321**
Ingående avskrivningar	-1 519	-1 451
Försäljningar/utrangeringar	29	27
Omklassificeringar	0	0
Årets avskrivningar	-68	-96
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-1 558**	**-1 519**
Ingående nedskrivningar	-44	-44
Utgående ackumulerade nedskrivningar	**-44**	**-44**
Pågående nyanläggningar		
Ingående balans	194	155
Utgifter under året	226	319
Under året genomförda omfördelningar	-136	-270
Investeringsbidrag	0	-10
Gatukostnadsersättning	0	0
Utgående balans	**284**	**194**
Utgående redovisat värde	**2 076**	**1 952**

Not 12 Maskiner och inventarier

	2019-08-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärden	384	365
Årets inköp	0	0
Försäljningar/utrangeringar	-7	-21
Omklassificeringar	16	41
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**393**	**384**
Ingående avskrivningar	-260	-256
Försäljningar/utrangeringar	7	21
Omklassificeringar	0	0
Årets avskrivningar	-19	-25
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-272**	**-260**
Ingående nedskrivningar	-1	-1
Utgående ackumulerade nedskrivningar	**-1**	**-1**
Utgående redovisat värde	**120**	**123**

Not 13 Finansiella anläggningstillgångar

	2019-08-31	2018-12-31
Aktier i koncernföretag	14	14
Långfristig fordran och utlåning koncern	552	552
Bostadsrätter	0	0
Övriga aktier och andelar	4	4
FH Lugnet KB resultatandel	15	18
Redovisat värde vid årets slut	**587**	**589**

Not 14 Finansiella anläggningstillgångar

	2019-08-31	2018-12-31
Övriga aktier och andelar		
Övriga aktier	1	1
Andelskapital i Dala Vindkraft EF	2	2
Andelskapital i Kommuninvest EF	2	2
Övriga andelar	0	0
Summa	**4**	**4**
Aktier i koncernföretag		
Falu P	0	0
Falu Stadshus AB	1	1
Dala Airport AB	3	3
Visit Södra Dalarna AB	0	0
Västra Falun Fastighets AB	0	0
Frauenzimmer AB	10	10
Summa	**14**	**14**
Långfristiga fordringar		
Utlämnade lån, övriga	8	8
Utlämnade lån, koncernföretag	545	545
Värdereglering långfristiga fordringar	-1	-1
Summa	**552**	**552**
Bostadsrätter		
Bostadsrätter	0	0
Summa	**0**	**0**
Resultatandelar		
FH Lugnet KB resultatandel	15	18
Summa	**15**	**18**
Totalsumma	**587**	**589**

Not 15 Förråd m.m.

	2019-08-31	2018-12-31
Exploateringsmark	2	3
Redovisat värde vid årets slut	**2**	**3**

Not 16 Fordringar

	2019-08-31	2018-12-31
Kundfordringar	13	67
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	119	93
Mervärdeskattefordringar	28	32
Kortfristiga fordringar hos koncernföretag	16	3
Kommunal fastighetsavgift	83	75
Tomtlikvider	3	0
Övriga kortfristiga fordringar	3	2
Redovisat värde vid årets slut	**264**	**272**

Not 17 Kassa och bank

	2019-08-31	2018-12-31
Kassa	0	0
Bank	3	1
Koncernkonto	124	202
	127	**203**

Not 18 Specifikation koncernkonto

	2019-08-31	2018-12-31
Koncernkonto i Swedbank		
Falu kommun	54	64
Falu Energi & Vatten AB	21	42
Falu Elnät AB	23	20
Kopparstaden AB	20	78
Kopparstaden Förvaltning AB	0	0
Falu Stadshus AB	8	0
Frauenzimmer AB	0	0
Förvaltningsbolaget Högskolefastigheten Lugnet KB	3	2
Västra Falun Fastighets AB	5	-3
Lugnet i Falun AB	-16	0
	124	**202**

Not 19 Eget kapital

	2019-08-31	2018-12-31
Eget kapital		
Ingående eget kapital	1 364	1 320
Reservering för pensionskostnader "Bromsen"	20	23
Ianspråktagande reservering pensioner "Bromsen"	-2	-3
Återföring reservering pensionskostnader	2	3
Årets resultat	78	41
Utgående eget kapital	**1 462**	**1 384**
Årets resultat inklusive återförd reservering	80	44

Not 20 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

	2019-08-31	2018-12-31
Avsatt till pensioner		
Pensionsbehållning	1	1
Förmånsbestämd/kompletterande pension	155	144
Särskild avtalspension	1	1
Visstidspensioner	0	2
Pension till efterlevande	3	3
PA-KL pensioner	21	20
Löneskatt	44	42
Summa avsatt till pensioner	**225**	**213**
Summa avsatt till pensioner		
Antal visstidsförordnanden		
Politiker	3	6
Tjänstemän	11	20
Ingående avsättning	213	194
Nya förpliktelser under året		
Nyintjänad pension	11	18
Ränte- och basbeloppsuppräkningar	5	3
Övrigt	-2	4
Avvikelse IB till följd av byte av leverantör	0	-5
Årets utbetalningar	-4	-6
Förändring av löneskatt	2	5
Utgående avsättning	**225**	**213**
Utredningsgrad	98%	98%

Utredningssgrad: den del av personakterna för anställd personal som är uppdaterad med avseende på tidigare pensionsgrundande anställning.

Not 21 Andra avsättningar

	2019-08-31	2018-12-31
Avsättning för parkeringsanläggning:		
Redovisat värde vid periodens början	12	12
Periodens avsättningar	0	0
Periodens återföringar av outnyttjade belopp	0	0
Utgående avsättningar	**12**	**12**

Not 22 Långfristiga skulder

	2019-08-31	2018-12-31
Ingående låneskuld	125	25
Nyupplåningar under året	100	100
Årets amortering	0	0
Utgående låneskuld	**225**	**125**
Långfristiga skulder		
Skulder till kreditinstitut	225	125
Förmedlade lån till de kommunala bolagen	545	545
Övriga skulder	0	18
Summa	**770**	**688**
Förutbetalda intäkter som regleras över flera år		
Investeringsbidrag	28	26
återstående antal år (vägt snitt) 27 år		
Gatukostnadsersättningar	23	24
återstående antal år (vägt snitt) 28 år		
Summa förutbetalda intäkter	**52**	**50**
Summa långfristiga skulder	**822**	**738**
Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut	**2019-08-31**	**2018-12-31**
Genomsnittlig ränta	0,6%	0,1%
Genomsnittlig räntebindningstid	3,1 år	3,0 år
Lån som förfaller inom (mnkr):		
1 år	25	25
2-3 år	50	50
3-5 år	150	50
Marknadsvärden ränteswappar		
Säkrad låneskuld, egna lån	0	0
Marknadsvärde ränteswappar 3MSTIBOR	0	0
Förändringar under året:		
Säkrad låneskuld, förmedlade lån	220	220

Marknadsvärde ränteswappar 3MSTIBOR	-6	-6

Årets räntekostnad för förmedlade lån har i jämförelse med att låna mot tremånadersränta gett en räntekostnadsökning om 4.0 mnkr.

Not 23 Kortfristiga skulder

	2019-08-31	2018-12-31
Skulder till koncernföretag	86	141
Leverantörsskulder	172	196
Moms och punktskatter	0	6
Personalens skatter, avgifter och löneavdrag	39	35
Förutbetalda skatteintäkter	21	24
Övriga kortfristiga skulder	18	13
Upplupna personalkostnader	208	272
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	119	110
Summa kortfristiga skulder	**662**	**796**

Not 24 Ansvarsförbindelser

Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulderna eller avsättningarna och som inte heller har täckning i pensionsstiftelses förmögenhet.

	2019-08-31	2018-12-31
Ingående avsättning	1 303	1371
Justeringspost	0	-21
Nya förpliktelser under året varav:		
Nyintjänad pension	0	18
Ränte- och basbeloppsuppräkningar	30	22
- Övrig post	8	-17
Årets utbetalningar	-41	-60
Förändring av löneskatt	-1	-9
Utgående avsättning	**1 300**	**1 303**

Ansvarsförbindelser för pensionsförpliktelser		
Intjänad pensionsrätt	847	847
Särskild avtalspension		
Livränta	33	33
Utgående pension till efterlevande	22	22
PA-KL pensioner	134	138
Löneskatt 24,26 %	253	253
Visstidspension, förtroendevalda	10	9
Löneskatt visstidspension, förtroendevalda	1	1
Summa	**1 300**	**1 303**
Övriga ansvarsförbindelser		
Kommunal borgen bostadsbolag Kopparstaden AB	1 130	1130
Kommunal borgen övriga kommunal helägda bolag	2 230	2 214
Kommunal borgen för delägda bolag	2	2
Föreningar och organisationer	71	73
Summa	**3 434**	**3 420**
Varav lån hos kommuninvest	*3 120*	*3 020*

Falu kommun har i september 1994 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 289 kommuner och landsting/regioner som per 2019-06-30 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Falu kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per den 30 juni 2018 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 457 518 mnkr och totala tillgångar till 455 143 mnkr. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 3 692 mnkr och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 3 675 mnkr.

Borgen för leasingavtal mellan Falu Energi & Vatten AB och Handelsbanken Finans AB (publ) avseende kraftvärmeverk (KVV 2) på Ingarvet i Falun löper t.o.m. 2021-12-31.

KOMMUNKONCERNENS UTFALL

Nedan redovisas resultat- och balansräkningar för de bolag som ingår i koncernen under Falu Stadshus AB. Ingen sammanställd redovisning med elimineringar och konsolideringar har upprättats. Detta innebär till exempel att Falu kommuns aktier i Falu Stadshus AB inte har eliminerats mot det egna kapitalet i Falu Stadshus AB, utan att dessa tillgångar finns med två gånger.

I koncernen uppkommer även poster som inte alls syns i något av de enskilda bolagen, tex hantering av vinster som uppkommit vid försäljningar mellan koncernens bolag. Falu Energi & Vatten AB och Kopparstaden AB är sammanslagna som koncerner i tabeller nedan.

Resultaträkningar kommunkoncernen

Utfall 190831 Belopp i mnkr	Falu Kommun	Falu Stads-hus AB	Falu Energi & Vatten AB	Kopparstaden AB	Högskol efast. Lugnet KB	Lugnet i Falun AB	Räddningstjänsten Dala Mitt	Summa
Verksamhetens intäkter	421	0	519	309	11	40	10	1 310
Verksamhetens kostnader	-2 613	-0	-355	-174	-7	-24	-112	-3 285
Verksamhetens nettokostnader före avskrivning	**-2 192**	**-0**	**164**	**135**	**4**	**16**	**-102**	**-1 975**
Avskrivningar	-89	0	-91	-49	-5	-10	-4	-248
Verksamhetens nettokostnader	**-2 280**	**-0**	**73**	**85**	**-1**	**6**	**-106**	**-2 223**
Skatteintäkter	1 942	0	0	0	0	0	103	2 045
Generella statsbidrag och utjämning	411	0	0	0	0	0	0	411
Finansiella intäkter	17	0	22	1	0	0	0	40
Finansiella kostnader	-12	-9	-32	-23	-2	-4	-1	-83
Periodens resultat	**78**	**-9**	**64**	**63**	**-3**	**1**	**-3**	**191**
Prognos för helåret	10	3	80	54	-3	4	-6	142

Balansräkningar kommunkoncernen

Utfall 190831 Belopp i mnkr	Falu Kommun	Falu Stads-hus AB	Falu Energi & Vatten AB	Koppar-staden AB	Högskol efast. Lugnet KB	Lugnet i Falun AB	Räddning stjänsten Dala Mitt
Tillgångar							
Anläggnings-tillgångar							
Immateriella anläggningstillgångar	7	0	16	0	0	0	0
Materiella anläggningstillgångar							
- Mark, byggnader och tekniska anläggningar	2 076	0	2 104	2 089	177	379	17
- Maskiner och inventarier	120	9	196	416	1	30	36
Finansiella anläggningstillgångar	587	481	137	3	0	5	2
Summa anläggningstillgångar	**2 790**	**490**	**2 453**	**2 509**	**178**	**414**	**54**
Omsättningstillgångar							
Förråd m m	2	0	44	1	0	0	0
Fordringar	259	1	145	19	2	5	5
Kassa och Bank	127	8	48	27	3	4	21
Summa omsättningstillgångar	**388**	**8**	**237**	**47**	**5**	**9**	**26**
Summa tillgångar	**3 178**	**499**	**2 689**	**2 556**	**183**	**423**	**68**

Utfall 190831 Belopp i mnkr	Falu Kommun	Falu Stadshus AB	Falu Energi & Vatten AB	Koppar-staden AB	Högskole fast. Lugnet KB	Lugnet i Falun AB	Räddning stjänsten Dala Mitt
Eget Kapital	**1 462**	**11**	**936**	**875**	**15**	**7**	**2**
Därav årets resultat (inkl. reservering)	*80*	*-9*	*64*	*63*	*-3*	*1*	*-3*
Summa eget kapital	**1 462**	**11**	**936**	**875**	**15**	**7**	**2**
Avsättningar							
- Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	225	0	0	1	0	0	49
- Andra avsättningar	12	2	244	12	0	2	0
Summa avsättningar	**237**	**2**	**244**	**13**	**0**	**2**	**49**
Skulder							
- Långfristiga skulder	822	483	1 351	1 480	165	380	0
- Kortfristiga skulder	657	3	159	188	2	34	30
Summa skulder	**1 479**	**486**	**1 510**	**1 668**	**167**	**414**	**30**
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	**3 178**	**499**	**2 689**	**2 556**	**183**	**423**	**80**

ORGANISATIONEN

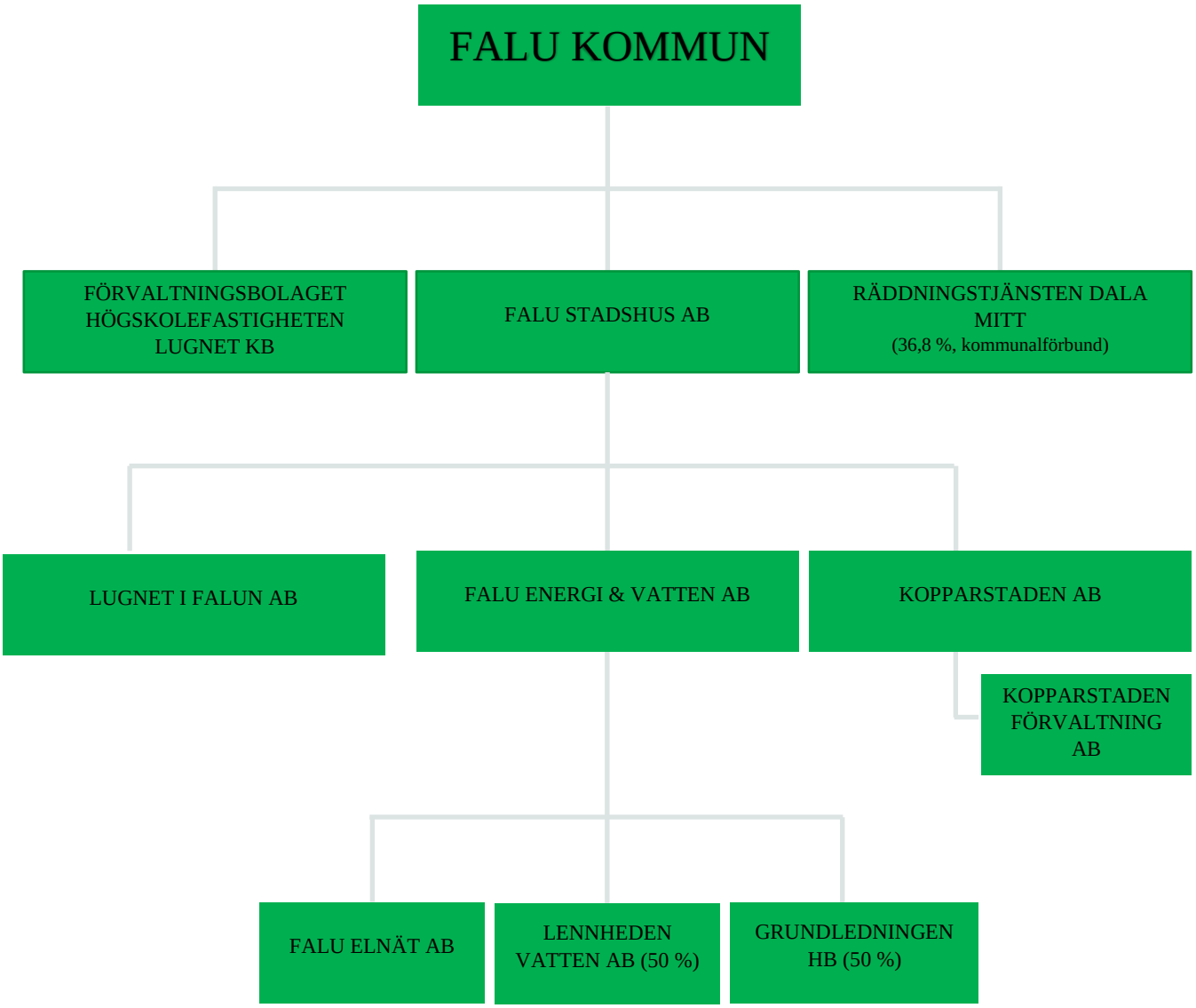

Falu Stadshus AB

Falu Stadshus AB är moderbolag för koncernen, vilken är helägd av Falu kommun. Koncernen består av Falu Stadshus AB med sina dotterbolag Falu Energi & Vatten AB (produktion, distribution och försäljning av fjärrvärme, nätdistribution av el, bredbandsnät, renhållning samt vatten och avlopp), Kopparstaden AB (förvaltning av bostadsfastigheter) samt Lugnet i Falun AB (förvaltning och drift av fritidsområdet Lugnet).

Falu Energi & Vatten AB äger i sin tur dotterbolagen Falu Elnät AB (100 %), Lennheden Vatten AB (50%) och Grundledningen HB (50%).

Kopparstaden AB äger dotterbolaget Kopparstaden Förvaltning AB (100 %).

Falu Stadshus AB är även kommanditdelägare i Förvaltningsbolaget Högskolefastigheten Lugnet Kommanditbolag som äger och förvaltar högskolans lokaler på lugnetområdet. Falu kommun är komplementär i kommanditbolaget.

VERKSAMHET

- Falu Stadshus AB har endast förvaltande uppgifter i koncernen.
- Bolaget förvaltar även en lastplats i Grycksbo.

EKONOMI

Bolaget erhåller koncernbidrag från Falu Energi & Vatten AB för att täcka löpande kostnader och räntekostnader.

Kostnaderna i bolaget består av förvaltningskostnader och räntor på lån/skuldebrev på den köpeskilling som bolaget erlagt till Falu kommun för anskaffning av aktierna i dotterbolagen för 450 mnkr. Budgeten för bolaget bygger på att kostnaderna ska täckas av koncernbidrag från el- och energibolagen. Bolagets verksamhet följer i stort sett budget.

Resultaträkning (mnkr)	delår 2019	Prognos 2019	Helår 2018
Intäkter			
Rörelsekostnader	-0,2	-0,3	-0,7
Av- och nedskrivningar			-8,8
Rörelseresultat	**-0,2**	**-0,3**	**-9,4**
Finansnetto	-8,7	-12,1	-12,2
Resultat e. finansnetto	-8,9	**-12,4**	**-21,6**
Bokslutsdispositioner		18,0	18,0
Skatt		-2,7	0,9
Årets resultat	**-8,9**	**2,9**	**-2,7**

Balansräkning (mnkr)	Delår 2019	Prognos 2019	Helår 2018
Anläggningstillgångar	489,8	489,8	489,8
Omsättningstillgångar	9,2	21,4	18,7
Summa tillgångar	**499,0**	**511,2**	**508,5**
Eget kapital	11,2	20,5	19,9
Avsättningar	1,9	1,9	1,9
Långfristiga skulder	483,0	483,0	483,0
Kortfristiga skulder	2,9	5,8	3,8
S:a skulder & eget kapit	**499,0**	**511,2**	**508,5**

MEDARBETARE

Falu Stadshus AB har inte haft någon anställd personal under perioden.

Falu Energi & Vatten-koncernen

Falu Energi & Vatten AB med dotterbolag är en helägd kommunal energibolagskoncern. Koncernens samhällsnyttiga verksamheter är en viktig del i utvecklingen av Falu kommun.

Största drivkraften är att skapa en framtidssäker infrastruktur och erbjuda tjänster som gör vardagen bekväm i Falun för invånarna, nu och i kommande generationer. Koncernen vill bidra till att barn och barnbarn växer upp i ett samhälle utan utsläpp och som hämtar sin energi från lokala, återanvändbara resurser.

Nöjda kunder är en självklarhet och koncernen strävar mot visionen ”100 % nöjda kunder – i dag och i morgon”.

VERKSAMHET – väsentliga händelser under perioden

Koncernens verksamhet har, bortsett från varm väderlek, fungerat som planerat under årets första åtta månader, och förväntas fortsätta så året ut. Nedanstående punkter är några exempel på händelser hittills i år:

- Den varma inledningen på året medförde minskade intäkter främst för fjärrvärme-verksamhet och elhandel. Kostnaderna för bränsle, reparationer och underhåll har ökat vilket ger ett rörelseresultat som är -10 % jämfört med lagd budget.
- Intresset för att ansluta sig till stadsnätet är fortsatt stort. Fiberutbyggnaden fortsätter för att möta den ökade efterfrågan.
- I varumärkesundersökningen 2019 har ett representativt urval av kunder svarat på ett antal frågor om Falu Energi & Vattens verksamhet. De allra flesta (81 %) anser att koncernen har trygga och säkra leveranser.
- Målet för kundnöjdhetsindex 2020 är 8,0. I varumärkesundersökningen 2019 når koncernen 7,2 vilket är en ökning med 0,3 i den senaste undersökningen 2018.
- I januari förvärvades Envikens Elnät AB, totalt 1 200 kunder. Under året har arbete pågått med att införliva verksamheten i koncernens ordinarie elnätsdrift. Bolaget upplöstes genom fusion med Falu Elnät AB i april månad.

EKONOMI

Koncernens resultat för perioden uppgår till 63,8 mnkr efter finansiella poster, vilket är 7,3 mnkr under lagd budget.

Resultatet har påverkats negativt genom lägre intäkter för värme, pellets och elcertifikat samtidigt som kostnader ökat för bränsle, reparationer och underhåll. Det gynnsamma ränteläget har fortsatt positiv inverkan på resultatet.

Prognos för helåret 2019 uppgår till 98,0 mnkr, att jämföra med budgeterat resultat på 103,1 mnkr. Den negativa skillnaden i resultatet som hittills upparbetats, kommer sannolikt inte att återställas under de fyra månader som återstår. För det krävs en kall avslutning på året, positiv utveckling av priset på elcertifikat och återhållsamhet med koncernens kostnader.

Den samlade bedömningen är att koncernen uppfyller det förväntade avkastningskravet och kan lämna ett koncernbidrag i samma nivå som förgående år.

Resultaträkning (mnkr)	Delår 2019	Prognos 2019	Helår 2018
Intäkter	519,3	800,5	798,5
Rörelsekostnader	-355,0	-544,0	-513,8
Avskrivningar	-91,0	-137,1	-124,6
Rörelseresultat	**73,3**	**119,4**	**160,1**
Finansnetto	-9,5	-21,4	-33,2
Resultat e. finansnetto	**63,8**	**98,0**	**126,9**
Bokslutsdispositioner		-18,0	-18,0
Skatt			-10,2
Årets resultat	**63,8**	**80,0**	**98,7**

Balansräkning (mnkr)	Delår 2019	Prognos 2019	Helår 2018
Anläggningstillgångar	2 452,7	2 518,9	2 361,6
Omsättningstillgångar	236,7	246,6	284,8
Summa tillgångar	**2 689,4**	**2 765,5**	**2 646,4**
Eget kapital	936,0	934,4	872,0
Långfristiga skulder	1 594,1	1 594,1	1 342,3
Kortfristiga skulder	159,3	237,0	432,1
S:a skulder & eget kapit	**2 689,4**	**2 765,5**	**2 646,4**

Investeringar

Koncernen har hittills under året investerat för 148 mnkr. Den enskilt största investeringen är anslutningsledning till en vindkraftspark på Enviksberget om 31 mnkr. Prognosen för de totala investeringarna 2019 uppgår till budgeterade 260 mnkr.

Mål för god ekonomisk hushållning

Ekonomimål fram till år 2020 är att nå en stabil ekonomisk tillväxt. Koncernen kommer dit genom att;

- År 2020 ha en rörelsemarginal på 20 %
- År 2020 ha en årlig resultattillväxt på 5 %
- År 2020 ha ett positivt kassaflöde
- År 2020 ha en soliditet på 30 %

Koncernen mäter detta på årsbasis eftersom det finns en säsongsvariation att ta hänsyn till.

MEDARBETARE

Antalet tillsvidareanställda per sista augusti 2019 uppgår till 197 personer, av dessa är 18 personer nyanställda. Arbetet med processer fortsätter för att säkerställa att det finns gemensamma och kvalitetssäkrade arbetssätt. Under hösten startas ett ledarutvecklingsprogram i syfte att skapa en gemensam plattform för ledarskapet med fokus på varje individs potential och förmåga att hantera utmaningar. Chefer ska vara goda förebilder som vågar driva utmanande förändringar och stå fast vid viktiga beslut. Kompetensförsörjningen är en högaktuell fråga där koncernen lägger mycket kraft och energi.

Kopparstaden AB

Kopparstaden AB, verksamt i Falu kommun, är helägt av Falu Stadshus AB. Bolaget ska tillhandahålla ett brett urval av hyresrätter, bidra till Faluns tillväxt och till ett gott samhälle. Detta ska uppfyllas med god lönsamhet, finansiell stabilitet och investeringar utan ägartillskott. Kopparstaden AB är moderbolag till Kopparstaden Förvaltning AB. Verksamheten i dotterbolaget begränsas till ägande av kontorsfastighet på Ingarvet som uthyrs till moderbolaget.

Verksamhet – väsentliga händelser under perioden

(antal inom parantes avser delår 2018)

- 1/9 - 2019 var 11 lägenheter (12 lgh) vakanta för direkt inflyttning, 34 stycken (57 st) var spärrade för renovering och 40 stycken (25 st) användes till evakuering.
- Antal förturer uppgår till 11% av de förmedlade lägenheterna.
- Multiarenan NeNo-court i Nedre Norslund invigdes officiellt i maj.
- Kopparstaden AB samlar IT-resurserna och anställer en IT-chef (rekrytering pågår).
- Kopparstaden AB gick med i Allmännyttans Klimatinitiativ med de övergripande målen: en fossilfri allmännytta år 2030 och 30% lägre energianvändning i jämförelse med basåret 2007.
- Byte av fastighetssystem pågår och det nya systemet tas i drift i november.
- Bytet av fastigheter mellan Falu kommun och Kopparstaden AB är ännu ej genomfört.

Investeringar

Kopparstaden AB:s totala projektvolym för år 2019 ligger på nivån 164 mnkr (fg. år 170 mnkr), exklusive nyproduktion.

Nyproduktion av 87 lägenheter centralt i Falun, Teatern, fortskrider och inflyttning kommer att ske i mitten av februari 2020. 84 av 87 lgh är uthyrda.

Student 27, 40 studentlägenheter i Bojsenburg, var klara för inflyttning i juli och samtliga boenden är uthyrda.

Surbrunnshagen, upphandling av den första etappen, 78 lgh, pågår.

En övergripande plan för hela Surbrunnsområdet är under framtagande, och Kopparstaden AB letar fortfarande efter den exakta positionen av surbrunnen och hyser förhoppning om att kunna hitta den under hösten.

Medarbetare

Sjukfrånvaron är lägre, 3,81% jämfört mot 5,58% jämfört mot samma period föregående år.

Upphandling av förmånscyklar för medarbetare pågår och ett hälsoinitiativ kommer att startas upp i september med fokus på tre områden, fysisk aktivitet, balanserad kost och balans i livet.

Under perioden har 2 medarbetare gått i pension och ytterligare en kommer att gå i pension vid årsskiftet. Kopparstaden AB har anställt 5 nya medarbetare. Det har även skett ett antal interna förflyttningar mellan tjänster.

Under sommaren har Kopparstaden AB haft 70 sommarjobbare och 27 ungdomar som arbetat med Gro Smart, jämfört med 15 ungdomar föregående år. För att bli aktuell i Gro Smart ska man vara född 2003 och bo i Kopparstaden AB:s bestånd. Dessa ungdomar arbetade under en treveckorsperiod med Kopparstaden AB:s hus och utemiljöer och skaffade sig erfarenhet för att kommande år kunna söka sommarjobb som bovärd. Nio var anställda som aktivitetsledare i områdena för att aktivera barn och ungdomar.

Ekonomi

Rörelseresultatet är i nivå med budget. Kostnaderna för skötsel, främst vinterarbeten, belastar resultatet med drygt 1 mnkr och reparationer med 2 mnkr i jämförelse med budget.

Förbrukning, främst uppvärmning, är lägre jämfört mot budget tack vare en varm inledning på året.

Kopparstaden AB kommer inte att hinna upparbeta underhållsbudgeten i år. Det kostnadsförda underhållet kommer, beroende på typen av underhållsåtgärder som genomförs, att vara högre än budgeterat. Kopparstaden AB har haft svårare att få in anbud till ROT-projekt vilket leder till att renoveringar skjuts framåt i tiden.

De finansiella kostnaderna beräknas bli i nivå med budget. Snitträntan sjunker i takt med låneomsättningar och Kopparstaden AB har genomfört några forwardstartade räntebindningar på attraktiva nivåer. Bytesaffären med Falu kommun kommer inte att påverka driftnettot mer än marginellt under 2019.

Resultaträkning (mnkr)	Delår 2019	Prognos 2019	Helår 2018
Intäkter	309,0	455,0	458,0
Rörelsekostnader	-175,0	-299,0	-303,0
Avskrivningar	-49,0	-68,0	-73,0
Rörelseresultat	**85,0**	**88,0**	**82,0**
Finansnetto	-22,0	-34,0	43,0
Resultat e. finansnetto	63,0	**54,0**	**125,0**
Skatt			
Årets resultat	**63,0**	**54,0**	**125,0**

Balansräkning (mnkr)	Delår 2019	Prognos 2019	Helår 2018
Anläggningstillgångar	2 509,0	2 528,0	2 371,0
Omsättningstillgångar	47,0	50,0	137,0
Summa tillgångar	**2 556,0**	**2 578,0**	**2 508,0**
Eget kapital	875,0	866,0	872,0
Långfristiga skulder	1 480,0	1 480,0	1 480,0
Kortfristiga skulder	201,0	232,0	156,0
S:a skulder & eget kapital	**2 556,0**	**2 578,0**	**2 508,0**

Lugnet i Falun AB

Lugnet i Falun AB är ett helägt dotterbolag till Falu Stadshus AB. Bolagets huvuduppdrag är att äga, förvalta och hyra ut fastigheter och anläggningar inom Lugnetområdet i Falu kommun. Bolaget är tillsammans med kommunstyrelsen en initiativtagande aktör i utvecklings- och exploateringsfrågor inom Lugnetområdet.

VERKSAMHET

Grunden i verksamheten är fastighetsförvaltning. Bolagets fokus är en effektiv förvaltning och utveckling av fastighetsbeståndet för att optimera driftnettot. Falu kommun är i nuläget bolagets enskilt största kund och står således för den största delen av bolagets hyresintäkter. Hyresintäkter som beräknas enligt självkostnadsprincipen. Genom en effektiv förvaltning och utveckling av fastighetsbeståndet kan Falu kommun hyra väl förvaltade fastigheter till en så låg kostnad som möjligt.

EKONOMI

Prognosen för helåret 2019 visar på ett resultat som är cirka 3 mnkr bättre än budgeterat. Främst kan överskottet härledas till lägre rörelse- och räntekostnader. Bolaget har under tertial 2 redovisat en kostnad av engångskaraktär avseende en ej tidigare upptagen pensionsskuld på cirka 2,6 mnkr.

INVESTERINGAR

Investeringar under perioden uppgår till 28 mnkr, varav köpet av Visitors center för 19,5 mnkr. Övriga investeringar är pågående arbeten i form av badhus och pistmaskinsgarage.

Resultaträkning (mnkr)	Tertial 2 2019	Prognos 2019	Helår 2018
Intäkter	39,8	61,0	61,9
Rörelsekostnader	-24,2	-35,0	-38,7
Avskrivningar	-10,2	-15,4	-15,1
Rörelseresultat	**5,4**	**10,6**	**8,1**
Finansnetto	-4,2	-6,1	-7,0
Resultat e. finansnetto	**1,2**	**4,5**	**1,1**
Bokslutsdispostioner			**-1,1**
Skatt		-0,9	0,2
Årets resultat	**1,2**	**3,6**	**0,2**

Balansräkning (mnkr)	Tertial 2 2019	Prognos 2019	Helår 2018
Anläggningstillgångar	413,9	429,0	396,0
Omsättningstillgångar	9,2	17,1	5,3
Summa tillgångar	**423,1**	**446,1**	**401,3**
Eget kapital	5,5	9,1	5,5
Obeskattade reserver	2,2	2,2	2,2
Långfristiga skulder	380,0	420,0	380,0
Kortfristiga skulder	35,4	14,8	13,6
S:a skulder & eget kapit	**423,1**	**446,1**	**401,3**

UTVECKLING/FRAMTID

Fokus framgent kommer framförallt att vara på pågående projekt inom Lugnetområdet:

- ✓ Badhusprojektet ska avsluta projekteringsfas och gå in i produktionsfas.
- ✓ Pistmaskinsgaraget, där entreprenad pågår, ska färdigställas under början av år 2020.

Lugnet i Falun AB har en relativt nykomponerad ledningsgrupp och fokus för hösten kommer främst att ligga på framtagandet av rutiner och processbeskrivningar för det dagliga arbetet.

I övrigt kommer bolaget fortsatt att aktivt arbeta med optimering av driftnettot genom att effektivisera processer och rutiner.

Räddningstjänsten Dala Mitt

Mål

I Falu, Borlänge, Säters och Gagnefs kommuner ska olyckorna över tid minska. Räddningstjänst Dala Mitt (framöver förkortat RDM) har en ledarroll i att utveckla arbetet mot ett tryggare samhälle och samarbetar därför med medlemmarna. Genom flexibla styrdokument och arbetsprocesser ska mesta möjliga koncernnytta och effektivitet eftersträvas.

Det olycksförebyggande arbetet inriktas främst mot att förebygga bränder varvid olycksutredningar ges särskild uppmärksamhet. Erfarenheter, kunskaper och färdigheter i andra sammanhang nyttjas också i samarbetet med medlemmarna och andra organisationer för att främja en säkrare miljö för de flickor och pojkar, kvinnor och män som vistas i kommunerna.

Det skadeavhjälpande arbetet fokuseras mot ett minskat lidande för de drabbade samt för att minska skadornas omfattning på egendom och miljö. Detta sker bland annat genom effektivare räddningsinsatser, kortare insatstider och bättre ledning av räddningsarbetet. Särskild vikt läggs vid att efter olyckor låta erfarenhetsåterföring bidra till bättre och annorlunda övningar för effektivare framtida räddningsinsatser.

Olycksfrekvensen mäts i relation till invånarantal och andra omständigheter som kan påverka förutsättningarna att nå målet. Samhällseffekterna av RDM:s och medlemmarnas gemensamma arbete mäts och sätts även i relation till olyckornas omfattning, komplexitet och dess kostnader.

Falu kommuns andel av räddningstjänstförbundet RDM är 36,8%.

Väsentliga händelser under året

2019 har för RDM framförallt präglats av tre arbetsintensiva aktiviteter:

- Under 2018 initierades en organisationsöversyn med målet att vara klar vid Ludvikas inträde. Merparten av arbetet har fokuserats på Ludvikas inträde varför organisationsöversynsarbetet fördröjts. Ett förslag till ny organisation ska vara klart efter sommaren och presenteras direktionen för beslut så att ny organisation börjar gälla från 2020.
- Ett omfattande effektiviseringsarbete utifrån det stora ekonomiska underskottet 2018 om 6,2 mnkr har inletts.
- Införandet av en ny operativ ledningsorganisation enligt riktlinjer från MSB.

I början av mars skedde förändring på förbundschefstjänsten och en tf förbundschef tillträdde i avvaktan på rekrytering vilken nu genomförts och ny chef börjar i september. År 2019 är första året med en utökad verksamhet där även Ludvika kommuns räddningstjänst ingår. Arbetet är nu inne i en genomförandefas där resurser, rutiner och handlingsprogram anpassas till RDM:s övriga verksamhet.

VERKSAMHET

RDM bedriver förebyggande brandskydds-verksamhet i form av utbildning och information samt skadeavhjälpande utryckningsverksamhet om olyckan är framme.

Trenden för räddningstjänst i stort är att det i samhället finns ett ökat intresse för skydd och säkerhet och därmed också för brandskydd. Inom utbildningsområdet har det tidigare funnits en ökande konkurrens från olika privata aktörer. Under de två senaste åren har trenden vänt och RDM har börjat återta positionen som brandskyddsutbildare. RDM har fortsatt att genomföra grundläggande brandskydd för medlemskommunernas personal.

EKONOMI

Under de första åtta månaderna underskrider intäkterna budgeterade nivåer inom flera avdelningar. Kostnaderna är högre än budgeterat beroende på bland annat ökade personalvolymer. Prognosen för helåret visar på ett underskott uppemot 5,5 mnkr. Räddningsgymnasiets verksamhet avvecklas vad gäller Hagaskolans del där vårterminen är den sista terminen. Falu frigymnasium har kvar sin utbildning, men med nya förutsättningar innebär det svårigheter att uppnå kostnadstäckning. Det omstrukturerings-arbete som pågår inom RDM påverkar intäkterna

inom exempelvis sotningsverksamheten där intäkterna inte når förväntade nivåer.

Nya RiB-19-avtalet (Räddningstjänst i Beredskap) avseende deltidsbrandmännen innebär, utöver att beredskapsersättningen och att löner för arbetad tid höjs, även att arbetsgivaren ska bekosta C-körkort vilket tillsammans med övriga ersättningar ger en kostnadsökning med 0,6 mnkr utöver budgeterat. Avtalet trädde i kraft från och med maj månad och full konsekvens av avtalet kan analyseras efter sommaren och skogsbrandsäsongen. Chefssituationen beräknas ge kostnadsökningar om 1,1 mnkr för RDM under 2019.

Ökad personalvolym där finansiering saknats innebär kostnadsnivåökningar. Dessutom kvarligger det kostnader, för personal som slutat, på grund av höga flextidssaldon. Licenskostnader för olika verksamhetsprogram ökar, dels beroende på utökningen av förbundet och dels på grund av omstruktureringar i programleverantörsledet. Fordonskostnaderna har ökat jämfört med budget under första kvartalet, bland annat på grund av ökade bränslepriser. Utbildningskostnader beräknas bli 0,4 mnkr högre än budgeterat där de största posterna består av att fler vattendykare behöver utbildas och körkortsutbildningen.

Införandet av ny struktur för operativ ledning som är planerat till oktober innebär en budgetavvikelse i storleksordningen 1 mnkr för 2019. De kostnader för Räddningstjänsten Västerbergslagen som budgeterats centralt i Ludvika kommun och som ska tillföras RDM uppgår till omkring 1,5 mnkr. Kostnader för högre PO-påslag för brandmän som budgeterats av Ludvika kommun enligt den särskilda avtalspensionen för brandmän uppgår till omkring 1,8 mnkr. Enligt överenskommelsen ska Ludvika kommun faktureras detta varför motsvarande summa fördelas i prognosen, dels som intäkt och dels som anslag.

Resultaträkning (mnkr)	201908	2018
Intäkter	9,8	22,3
Rörelsekostnader	-111,6	-130,2
Avskrivningar	-4,2	-6,2
Rörelseresultat	**-106,0**	**-114,1**
Anslag	103,4	116,4
Finansnetto	-0,6	-0,5
Årets resultat	**-3,2**	**1,8**

Balansräkning (mnkr)	201908	2018
Anläggningstillgångar	53,9	49,1
Omsättningstillgångar	26,1	30,8
Summa tillgångar	**80,0**	**79,9**
Eget kapital	1,6	4,8
Avsättningar	48,6	46,6
Kortfristiga skulder	29,8	28,5
S:a skulder & eget kapital	**80,0**	**79,9**

MÅLUPPFÖLJNING

Totala antalet olyckor uppgick under årets första åtta månader till 1 939 stycken inom RDM:s verksamhetsområde jämfört med 2 294 stycken för motsvarande period 2018. Målet för antalet tillsyner har inte uppfyllts på grund av vakanser.

UTVECKLING/FRAMTID

Den stora utvecklingen i närtid är att fortsätta införliva Ludvikas räddningstjänst i RDM samt en ny organisation för RDM för att vara mera kostnadseffektiv.

Införandet av en ny ledningsorganisation är en förutsättning för ett framtida fungerande räddningssystem. Det kommer att innebära ett mera omfattande samarbete inom Dalarnas Län och ge möjligheter till samarbete över länsgränsen mot Gävleborgs län.

INVESTERINGAR

De största investeringarna under 2019 har varit en släckbil och en tankbil som levererats under början av året. Dessutom har anläggningar köpts över från Ludvika kommun om 4,0 mnkr.

Förvaltningsbolaget Högskolefastigheten Lugnet KB

Förvaltningsbolaget Högskolefastigheten Lugnet Kommanditbolag äger, förvaltar och hyr ut högskolefastigheten i Falun till högskolan Dalarna. Falu kommun är komplementär i kommanditbolaget och Falu Stadshus AB är kommanditdelägare.

VERKSAMHET

Högskolefastigheten hyrs ut enligt ett 15-årigt hyresavtal som sträcker sig fram till den 30 april 2023. För det nya biblioteket löper hyresperioden på i 10 år till den 31 mars 2024.

VÄSENTLIGA HÄNDELSER UNDER PERIODEN

Under år 2019 har utbyte av ventilation och underhållsåtgärder i hus A och E startat. Samtidigt kommer bolaget att kundanpassa och modernisera lokalerna för att de bättre ska passa en modern undervisning. Allt enligt önskemål från hyresgästen. Kundanpassningarna hanteras som ett tilläggsavtal till befintligt huvudavtal.

Projektet genomförs som en totalentreprenad i sex etapper. Samtliga etapper beräknas vara färdigställda våren 2022. Under projekttiden kommer delar av högskolan Dalarnas personal att flytta ut till temporära kontorsmoduler.

EKONOMI

Delårsresultatets negativa resultat om -2,7 mnkr förklaras med engångskostnader för att etablera kontorsmodulerna som uppförts på parkeringen.

Resultaträkning (mnkr)	Delår 2019	Prognos 2019	Helår 2018
Intäkter	11,2	16,8	17,8
Rörelsekostnader	-7,0	-9,0	-5,9
Avskrivningar	-5,4	-8,1	-8,1
Rörelseresultat	**-1,2**	**-0,3**	**3,8**
Finansnetto	-1,5	-2,3	-3,2
Resultat e. finansnetto	**-2,7**	**-2,5**	**0,6**
Skatt			
Årets resultat	**-2,7**	**-2,5**	**0,6**

Balansräkning (mnkr)	Delår 2019	Prognos 2019	Helår 2018
Anläggningstillgångar	177,9	174,5	182,3
Omsättningstillgångar	4,9	8,9	3,9
Summa tillgångar	**182,8**	**183,4**	**186,2**
Eget kapital	15,4	15,6	18,1
Långfristiga skulder	165,0	165,0	165,0
Kortfristiga skulder	2,4	2,8	3,1
S:a skulder & eget kapital	**182,8**	**183,4**	**186,2**

MEDARBETARE

Under året, liksom tidigare år, har bolaget inte haft någon anställd personal.